

PROAMIEŇ

KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS SLOVÁKOV V CHORVÁTSKU

10/2012

SAVEZ SLOVAKA
ZVÁZ SLOVÁKOV

20. výročie Zväzu Slovákov
Slovenské jesenné zvyky

Rozlúčka

V Jurievci oslávili 130. výročie založenia osady
Stála konferencia 2012

Rok 2012 Rok Antona Bernoláka (1762 – 1813)

Redakcia:

šéfredaktor prof. Andrej Kuric
tel.: 031 503 311

e-mail: andrija.kuric@os.t-com.hr
zástupkyňa šéfredaktora prof. Božena Dasovićová

Jazyková úprava
prof. Ján Širka
prof. Božena Dasovićová

Tajomníčka Branka Baksová

Graficko-technická úprava
A. M., R. a S. Hohoš

Dopisovatelia:

dipl. ing. Josip Kreičik
Marica Tisaj

prof. Zdenka Uzel

Vjera Baksa

Boženka Čermák

prof. Samir Slivka

Andela Majdiš

Anica Popović

Margjita Rekić-Grolmusová

Zlatko Jevak

dipl. ing. Branko Prišč

A. M. Kuric

Olgica Služek

Lidija Hološ

Barbara Čuha

prof. Pavel Treger

dr. sc. Sandra Kralj Vukšić

Adresa redakcie a vydavateľ:

Savez Slovaka – Zväz Slovákov

Braće Radića 68 (PP 39)

HR-31500 NAŠICE

Telefón/fax: +385(0)31 613 433

E-mail: savez-slovaka@os.htnet.hr

www.savez-slovaka.hr

Tlač: TISAK tiskara i

knjigovežnica Našice d.o.o.

Kralja Tomislava 4, Našice

Telefón: +385(0)31 613 354

Periodicita a náklad:

Mesačník, 750 výtlačkov

Bankový účet:

2500009-1102027880

HYPOTHECA ADRIA BANK d.d. Osijek

(Pobočka Našice)

Titulná strana:

Hostia na oslavách, Video 8

Registrácia:

ISSN 1330-0512

9 771330 051000

Tiskovina **PRAMEN** je finansijski pomagana iz Državnog proračuna Republike Hrvatske, putem Savjeta za nacionalne manjine za 2012. godinu.

Pojedini članci izražavaju osobna mišljenja i poglede autora i ne moraju nužno biti u skladu s mišljenjima i stavovima redakcije i izdavača. Redakcija zadržava pravo izmjene tekstova ili dijelova teksta. Slike se po želji vraćaju.

20. výročie Zväzu Slovákov v Chorvátsku

Hostia a domáci

Foto: Video 8

V sobotu 27. októbra tohto roku Zväz Slovákov v Chorvátsku oslávil svoju 20 ročnú prácu. Na oslavy 20 ročnej samostatnej práce sme my, Slováci, hrdí. Mohli by sme hovoriť aj o 91. výročí, pretože sme od roku 1921 boli v Československom zväze.

Slávnostná schôdza Zväzu Slovákov v Našiciach bola ústrednou udalosťou oslavy 20. výročia tohto združenia, ktoré má za cieľ zoskupovať všetky slovenské združenia v Chorvátsku, starať sa o celkový proces ochrany, pestovania a prezentovania slovenskej kultúry, slo-

venského jazyka, duchovnej a národnej tvorby, ľudových zvykov a starať sa o zachovanie národného povedomia Slovákov v Chorvátsku.

Sobota 27. októbra bude zlatými písmenami zapísaná v histórii Slovákov a Zväzu Slovákov, pretože svojou prítomnosťou nás uctili vzácní hostia chorvátskeho a slovenského kultúrneho a politického života. A zlatými písmenami bude zapísaný tento deň aj preto, že Zväz Slovákov, Zväz Matíc slovenských bol ocenený v tento deň za svoju prácu Zlatou medailou Matice slovenskej

Prejav hostí

Foto: Video 8

Prejav konzula Jána Nedorosta

Otváranie výstavy Slovenské knižnice vo svete

z Martina. V priestoroch zväzu a SKC hostí privítal predseda Zväzu Slovákov Andrej Kuric, ktorý sa poďakoval všetkým tým, ktorí akýmkoľvek spôsobom pomohli, aby zväz, Matice pracovali, rozmáhali sa a rozrastali sa v krásny zelený strom. Poďakoval sa za duchovnú a materiálnu pomoc Chorvátskej a Slovenskej republiky. V nových priestoroch zväzu svojou prítomnosťou nás poctili: Igor Furdík, predseda Úradu Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚSŽZ) a Augustín Lang, teritoriálny pracovník ÚSŽZ, honorárny konzul SR Ivan Komak, predseda Rady pre národnostné menšiny Aleksandar Tolnauer, Vladimír Bílek, predstaviteľ slovenskej a českej menšiny v chorvátskom parlamente, Mirko Markovič, predstaviteľ Úradu pre národnostne menšiny Chorvátska, predseda Zhromaždenia Osijecko-baranskej župy Zlatko Maksimović, Daniel Zemančík, riaditeľ krajského múzea, predstaviteľky Národnej knižnice z Martina, primátor mesta Našice Krešimir Žagar, riaditeľka Chorvátskej národnej knižnice Našice Blaža Pavlovič-Radmanovič, predsedovia župných rád slov. nár. menšiny Milko Pucovský a Samir Slivka,

predsedovia Matíc slovenských v Chorvátsku a delegáti Matíc, ako aj členovia výkonného výboru a dozorného výboru Zväzu Slovákov.

Po krátkych príhovoroch hostia sa presunuli do centra mesta na radnicu, kde ich prijal primátor mesta Našice Krešimir Žagar, ktorý vydvihol spoluprácu so zväzom a Maticami slovenskými a predseda zväzu Andrej Kuric sa poďakoval primátorovi a mestskej rade za podporu a pomoc zväzu a Maticiam.

Nasledovalo slávnostné zasadnutie, do ktorého nás uviedla ľubozvučným spevom a zvukmi fujary Tatjana Buha, členka MS Markovec. Predseda zväzu Andrej Kuric vo svojom referáte hovoril o práci zväzu a Matíc počas 20 rokov. Zdôraznil, že v tejto globalizačnej a liberalizačnej dobe úloha zachovania vlastnej identity sa kladie na srdce všetkým príslušníkom slovenskej národnostnej menšiny v Chorvátsku. A to si vyžaduje od nás ešte väčšie vypätie síl, usilovnosť a vytrvalosť v práci na národnej dedičnej a dôvere a pomoc Všemohúceho. Veľká vďaka patrí všetkým ktorí nám v našej práci na roli dedičnej pomáhajú, či už finančne, alebo duchovne. Vďaka

všetkým maticiarom, ktorí akýmkoľvek spôsobom pomáhajú pri budovaní mostov priateľstva medzi národnými a ľuďmi.

V mene Rady pre národnostné menšiny Chorvátskej republiky, pod čou záštitou sa táto oslava i konala, predseda Aleksandar Tolnauer zvlášť zdôraznil fakt, že sa Slovákom v Chorvátsku podarilo nielen animovať samých seba, ale i Slovenskú a Chorvátsku republiku, vytvoriť predpoklady a vybudovať most pre spoluprácu medzi týmito dvoma štátmi i v kultúrnej, i hospodárskej oblasti.

Predseda Zhromaždenia Osijecko-baranskej župy Zlatko Maksimović pripomenul, že by ani Našice, ani Osijecko-baranská župa, a ani Slavónia neboli také, akými sú v súčasnosti, nebyť slovenskej komunity ktorá je hlboko integrovaná do chorvátskeho spoločenstva.

Keď gratuloval k úctyhodnému výročiu, našický primátor Krešimir Žagar, hrdo prízvukoval, že sú Našice centrom slovenskosti v Chorvátsku.

Vladimír Bílek, zástupca českej a slovenskej národnostnej menšiny v chorvátskom parlamente, odkázal Slovákom,

Maticári

Tatjana Buha s fujarou

S pánmi A. Tolnauerom a M. Markovičom

Hostia u primátora Krešimira Žagara

aby zachovali súdržnosť a aby prekonalí všetky roztržky. „Iba tak,“ povedal, „zväz i v budúcnosti bude ešte viac prosperovať spolu so všetkými svojimi Maticami.“

Igor Furdík, predseda ÚSZZ, pochválil prácu zväzu a Matic a zdôraznil, že Slovenská republika bude aj naďalej pomáhať a podporovať projekty zväzu a Matic slovenských.

Aj konzul Veľvyslanectva Slovenskej republiky nám poprial veľa úspechu v práci a pripomenul, že veľvyslanectvo je vždy ochotné pomôcť zväzu a Maticiam.

Mírko Markovič zdôraznil a pochválil prácu na poli školstva a pripomenul,

že je potrebné, aby sa slovenský jazyk učil aj v stredných školách.

Po slávnostných príhovoroch nasledovalo udeľovanie uznání Zväzu Slovákov tým, ktorí sa podieľali na zveľadovaní, podporovaní jeho cieľov.

Pri tejto príležitosti bolo udelené viac ako 130 uznání.

Po krátkej prestávke bola predstavená kniha *20 rokov Zväzu Slovákov* autora Andreja Kurica, ktorú predstavili Marija Pepelko, Mato Batorovič a Ružica Vinčak. Taktiež veľmi pekne bol predstavený aj *Katalóg vydaní zväzu a Matic slovenských* od 1992. po rok 2012, ktorý zostavili Ružica Vinčak, Blaža Pavlovič-Radmanovič a Andrej Kuric.

Vo Vlastivednom múzeu v kaštieli Pejačevič krásnu výstavu pod názvom *Slovenské knižnice vo svete* predstavili nám pracovníčky Slovenskej národnej knižnice z Martina a Ústredná knižnica Zväzu Slovákov v Chorvátsku.

Po týchto kultúrnych udalostiach pre hostí a domácich bol usporiadaný slávnostný obed. Pri obede nás zabávali hudobníci tamburáši MS Jelisavec a speváci členovia MS Jelisavec Samir Slivka a Darinka Labudiková.

Ako predseda zväzu všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom pričínili, aby sme dôstojne oslávili toto naše jubileum, vyslovujem – Zo srdca vďaka!

(A. M. Kuric)

Hudobníci MS Jelisavec

Zdravica predsedu zväzu

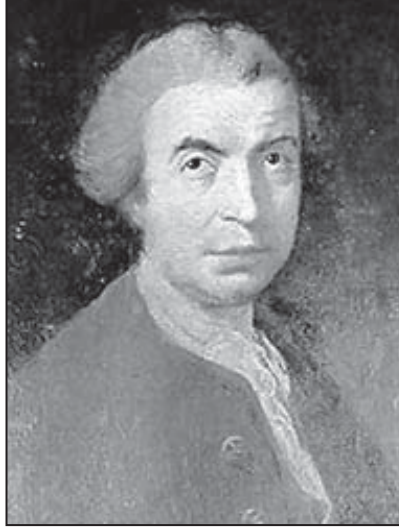

Odovzdávanie uznania primátorovi mesta Našice K. Žagarovi

Hostia u primátora Krešimira Žagara

O Ruđerovi Boškovičovi v Záhrebe

Matica Slovenská v Záhrebe so Spolkom chorvátsko-slovenského priateľstva pripravila prednášku dipl. ing. Josipa Mosera o živote a diele Ruđera Boškoviča v utorok 25.septembra t.r.

Celý minulý rok sa oslavovalo v Chorvátsku 300. výročie narodenia a 225.-te výročie úmrtia veľkého chorvátskeho vedca. R. Boškovič sa narodil 18. mája 1711. Rodičia mali päť synov a tri dcéry.

Boškovič študoval na jezuitskom kolégiu v Dubrovniku a Ríme. V Ríme sa učil filozofické vedy.

Vysvetlil morský príliv a odliv a získal cenu 2 000 zlatých dukátov. Matematicky vyriešil, ako opraviť puklinu kupoly vo Vatikáne. Jeho vynález geodetického podstavca sa ešte aj dnes používa. Bol členom pápežskej akadémie. Pápež ho poslal do Carihradu. Ako profesor a

vedec Boškovič veľa cestoval. Bol v Turčianskom sv. Martine, Trenčíne, na Orave a Krakowe. Napísal cestopis, pričom je to prvý text napísaný v chorvátčine. Dal vybudovať observatórium a objavil 1 400 hviezd. Keď jezuitský rad zakázali, odišiel do Paríža. R. Boškovič bol najväčším chorvátskym vedcom v tom storočí. Napísal Filozofiju prírody, O sunčevim pjegama, Radovi iz optike i astronomije, Elementi opće tematike, O djeljivosti tvari, i počelima tijela.

Prednáška pána J. Mosera bola veľmi zaujímavá a pozorne ju sledovalo 50 členov a prof. dr. Gjuro Deželič, Neva Ursičová a Melisa Petrinová z rodiny Didoličovej z ostrova Brač. Predseda MS Záhreb Zlatko Jevak daroval pánu J. Moserovi veľký modranský tanier a jeho manželke Ane pekný košíček kvetín.

(Z. Jevak)

Rok 2012 Rok Antona Bernoláka (1762 – 1813)

Narodil sa ako druhé dieťa v rodine šľachtica Juraja Bernoláka a Anny, rod. Timčákovvej, v Slanici na Orave. Študoval v rokoch 1774 – 1778 na Gymnázii v Ružomberku, rétoriku, filozofiu a poetiku na Emerciáne v Bratislave, Štefanu v Trnave a teológiu na Univerzite Pázmaneu vo Viedni. Štúdiá ukončil v roku 1787 v generálnom seminári v Bratislave. Po štúdiách jeho prvým pôsobis-

kom bola kaplanka v Čeklísi (dnes Bernolákov) 1787 - 1791. Šesť rokov pôsobil vo funkcii tajomníka arcibiskupského vikariátu v Trnave. Od mája 1797 až do svojej smrti 15. januára 1813 bol farárom v Nových Zámkoch a zároveň stál na čele novozámockého dekanátu a bol správcom mestskej školy. Jeho mimoriadny talent sa prejavil už v bratislavskom Generálnom seminári, kde sa zapáčil za osvietenské reformy cisárovej Márie Terézie a Jozefa II. Tam sa stal propagátorom národnobuditeľských snáh slovenského národa. Pre realizáciu týchto ideí a zámerov mal všetky odborné predpoklady. Ovládal viacero cudzích jazykov od klasických až po moderné a mal na vtedajšiu dobu široké vedomosti zo všeobecných dejín, ekonomiky, medicíny, estetiky, hudby a politiky. Napriek tomu, že jeho aktivita bola zameraná na jazykovedné dielo, veľmi dobre si uvedomoval, že bez toho, aby obyvateľstvo žijúce na území Slovenska používalo živú reč v písomnom styku a v školstve, nie je možné, aby sa formovalo na novodobý moderný národ, ktorý bude smerovať k svojej svojbytnosti.

Tomuto účelu podriadiť svoje vedecké diela. Vyčerpávajúca literárna i knazská práca, mnoho starostí s blízkou rodinou a ďalšie okolnosti mu podlomili zdravie natoľko, že nečakane zomrel na srdcovú porážku.

Slovenské učené tovarišstvo

So svojimi pobočnými stánkami boli zriadené od východu po západ Slovenska. Organicky súviselo so šírením osvetu a literatúry v novom spisovnom jazyku. Bernolákov pravopis vychádzal z trnavského nárečia. Šíriteľmi myšlienok a cieľov A. Bernoláka boli: Juraj Fándly, Jozef Ignác Bajza, Ján Hollý, Alexander Rudnay. Neskôr sa k nim pripojila i laická skupina na čele s Martinom Hamuljakom. V tejto súvislosti je nevyhnutné povedať, že hnutie bernolákovcov (ktoré trvalo vyše 50 rokov), ich literárne diela, denno-denná práca medzi Slováckmi a vzdelancami vytvorili podmienky pre druhú kodifikáciu slovenského jazyka (1843 v Hlbokom – Ľudovít Štúr, Jozef Miloslav Hurban, Michal Miloslav Hodža).

Pokračovanie v budúcom čísle.
(A. M. Kuric)

Dni partnerských miest

V dňoch 27. až 28. septembra sa v Nitre uskutočnili Dni partnerských miest, ktoré boli tento rok spojené s oslavami Svetového dňa cestovného ruchu. Mesto Nitra má 9 partnerských miest, s ktorými má nadviazanú aktívnu spoluprácu na kultúrnej, športovej, vedeckej, vzdelávacej či cirkevnej úrovni. Jedným zo spomínaných partnerov je i mesto Osijek, ktoré spoločne so zástupcami z Kroměříža a Českých Budějovic (Česko), Bácskeho Petrovca (Srbsko), Zielonej Góry (Poľsko), z Veszprému (Maďarsko), ako i zo Spišskej Novej Vsi na Slovensku prijali pozvanie na tohtoročné oslavy.

Už v stredu ráno delegácia z Chorvátska mala zaškolenie o tvorbe europrojektov na mestskom úrade. Vo štvrtok sa v Nitrianskej synagóge pri tejto príležitosti konala prezentácia partnerských miest a Večer zahraničných Slovákov žijúcich v Chorvátsku a Srbsku. Toto podujatie sa nieslo v duchu prezentácie kultúry partnerských miest a zároveň prinieslo i možnosť ochutnať kulinárske špeciality z partnerských krajín.

V uličke Pri synagóge sa počas dvojdňových osláv mohli rodení Nitrania oboznámiť s tradičnými remeslami a ľudovou tvorbou, ako i so speváckymi, hudobnými a tanečnými výkonmi účinkujúcich z hostujúcich miest. Delegácia z Chorvátska sa predstavila nielen kultúrnym programom, a to ľudovým spevom Darinky Labudíkovvej v hudobnom sprievode Samira Slivku, ale i gastronomickými pochúťkami – chutným čobancom, ktorý uvarili Slavko Hohoš a Emil Dorčák, ako i hrubými koláčmi kiflami, o ktorých prípravu sa postarali Rozika Hohošova, Nevenka Dorčáková a Miluška Kuricová. Okrem prezentácie výrobkov Pleteniny Davor ľudia mali možnosť ochutnať i vína slovenských

Predseda ZSCH A. Kuric s predstaviteľmi MS Čakajovce

Foto: S. Slivka

vinárov z Iloka a Radoša: Števa Matúša, Zlatka Zajaca, Miroslava Ponigera, Danka Krošláka, Mira Mučajiho a víno z Ilockých podrumov (pivníc). Jedným z najväčších lákadiel bola i ochutnávka Osjeckého tmavého piva a radlera.

Program Dní partnerských miest vyvrcholil podvečer v Nitrianskej synagóge pri príležitosti slávnostného podpísania zmluvy o partnerstve a spolupráci medzi mestom Nitra a Zväzom Slovákov v Chorvátsku. Zmluvu podpísali za mesto Nitra zástupca primátora Ján Vančo a predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku Andrej Kuric.

Na slávnostnom podujatí sa zúčastnil hlavný kontrolór mesta Nitry František Halmo, prednosta mestského úradu Igor Kršiak, hlavný architekt mesta Nitry Jozef Hrozenský, poslanci mestského zastupiteľstva v Nitre Ján Jech, Miloslav Hatala, Jozef Trandžík, Anton Kretter, Miloš Paliatka, Milan Monček a Stanislav Vereš a ďalší.

Súčasťou podujatia bol kultúrny program *Dobro došli*, v ktorom sa predstavila skupina Črip, ktorú tvoria slo-

venskí Chorváti žijúci v Devínskej Novej Vsi. Diváci potleskom ocenili aj našich zástupcov slovenského ľudového umenia: Darinku Labudíkovú a Samira Slivku, ktorí spoločne zaspievali tri piesne z ich širokého repertoára. Po prezentácii kníh, vydaných Zväzom Slovákov v Chorvátsku, v ktorej publiku a hostom ozrejmili aktivity vydavateľstva Zväzu pani Eva Tibenská a pani Anka Sukubová, si dokonca mnohí návštevníci mohli odniesť domov obrázkové slovníky alebo zbierku básní, ktoré im osobne odovzdával predseda Zväzu pán Andrej Kuric.

Na záver by som sa chcel poďakovať usporiadateľom prvého ročníka podujatia Dni partnerských miest, ktorým sa podarilo Nitranom predstaviť svoje partnerské mestá z rôznych kútov sveta prostredníctvom mnohokrakých aspektov umenia, hudby, jedla či vína a popriať Zväzu, aby podpísanie zmluvy o vzájomnej spolupráci viedlo ku prehlbeniu spoločného slovensko-chorvátskeho priateľstva a partnerstva.

(S. Slivka)

Darinka a Samir

Foto: S. Slivka

Matičari zo Záhrebu navštívili Ilok aj Vukovar

Foto: Z. Jevak

Matičari na Ovčare

Podľa ročného programu práce MS Záhrebe pripravila dvojdenný zájazd 29. a 30. septembra 2012 do Iloka a Vukovaru. Cestou sme sa zastavili v Đakove, kde sme boli v Bazilike sv. Petra, najkrajšej katedrále od Benátok až do Carihradu. Katedrálu začal stavať biskup Josip Juraj Strossmayer roku 1866 a dokončili ju v neoromantickom štýle roku 1892. Po prehliadke nádherného

kostola v centre mesta mnohí si dali kávičku a potom sme pokračovali pekným autobusom do Iloka. V Iloku nás uvítal Željko Dubovský, člen MS Ilok.

V Kostole sv. Ivana Kapistrana nás uvítal fra Florián Šolc. Gvardián Šolc nám vložil krátke dejiny Iloka a ukázal nám veľké miestnosti kláštora. Po prehliadke kostola a kláštora navštívili sme Múzeum mesta Ilok. Po prehliadke bo-

hatého múzea sme v Ilokom podrueme boli na degustácii kvalitných vín.

Večer sme sa stretli s matičiarimi Iloka a tu nás uvítal predseda MS Ilok Vlatko Mudroch a v Kultúrnom dome L. Štúra sme videli časť programu, ktorý pripravili členovia SKUS L. Štúra. Program sa matičiarom zo Záhrebu veľmi páčil, o čom svedčil dlhý potlesk. Po programe nám ilockí matičiari pripravili chutnú večeru a po večeri sa tancovalo.

Po oddychu, po raňajkách, sme mali zabezpečený turisticky vláčik, ktorým sme obišli obrovské ilocké vinohrady. Zastavili sme sa v časti Principovac, kde sú okrem reštaurácií terény pre tenis a golf a apartmány pre bohatých host'ov.

Rozlúčili sme sa s Ilokom a zastavili sme sa vo Vukovare. Tu sme najprv odišli na Ovčaru, miesto najväčšej tragédie obrancov Vukovara. K pamätníku pán Juraj Ivandič položil veniec MS Záhreb a matičiarky Višnja Bukovič a Dunja Anzulovič zapálili veľké sviečky. Druhý veniec položila pani Walentína Lončarić, predstaviteľka poľskej národnostnej menšiny mesta Záhreb, ktorá cestovala s nami. Po Ovčare sme sa zastavili pri vodárenskej veži, symbole Vukovara, a potom sme si na Trpinskej ceste pozreli Múzeum obrancov mesta. Nakoniec posledný bod nášho zájazdu bola návšteva Vukovarskej nemocnice. Tu nás pani Nevenka Soldo sprevádzala miestnosťami, kde sa liečili zranení a ostatní, a ktorých vo vojne odviezli na Ovčaru a tam postrielali.

Dobre nás sprevádzal Jasmin Hutinovič, ktorému ďakujeme, ako aj Marijanovi z firmy Darojkovič, ktorý nás úspešne viezol dobrým autobusom.

Bohužiaľ, deväť členov pred cestou ochorelo, takže nás bolo len 23. Do Záhrebu sme sa vrátili po 20 h.

(Z. Jevak)

Oslávili Deň chleba

Foto: S. Slivka

Oslava Dňa chleba, kňaz B. Šipura

15. októbra 2012 žiaci nižších ročníkov si pripomenuli Deň chleba (Poďakovanie za úrodu) návštevou podniku Papuk, účastinárskej spoločnosti na obrat a spracovanie obilnín. Obchádzku začali v sile, potom odišli do mlynu kde pozorovali čo sa stáva s obilninami ktoré z polí stihajú do sila; počúvali o tom, ako sa drahocenné zrnká ochraňujú a potom pozerali ako sa melú zrná žita na múku. Deti svojmu sprievodcovi kládli mnoho zaujímavých otázok o tom čo práve videli a počuli a on im ochotne zodpovedal. Potom odišli do pekárne v ktorej sa pečie chlieb a pečivá ktoré každodenne jedávame v našej školskej kuchyni. Žiaci vyšších ročníkov Deň chleba oslávili

v piatok, 19. októbra 2012, na tradičný spôsob – účasťou na svätej omši a predajnou výstavou chleba, pečiva a koláčov, ktoré pre túto príležitosť napiekli ich mamy a babky. Tohtoročnú omšu pri príležitosti Dňa chleba (Poďakovania za úrodu) ozvláštnila kázeň pána farára Branka Šipuru ktorý do svojej kázni zaradil i veľmi otrasnú prezentáciu ktorá hovorila o tom, že nesmieme zostať ľahostajní voči utrpeniu iných, že máme mať súcití voči trpiacim a núdznym trebárs boli aj na druhej strane zemegule. Práve táto kázeň dala našej oslave ten pravý zmysel, lebo vplývala na rozvoj nášho povedomia o skutočnom významu tohto sviatku. (S. Slivka)

Smutná vrba

ta zaklope na dvere. Každá spoločnosť
je vtedy vítaná a už niet ani spoločnosti
smutnej vrby.

(M. Rekič-Grolmusová)

Už neviem...

Už neviem rozprávať o láske,
aj v hrdle uviazli mi slová...
V hrudi ako vzduch mi chýbaš,
jak slnko žiariš, či jak nóva...

rozliali sa moje city
a pália ma jak slnko v lete.
Tvoj pohľad v mojich očiach vrytý
mi srdce, ba aj dušu pečie ...

Už neviem rozprávať o láske,
lež chýbaš mi jak soľ na stole.
Všade ťa hľadá, všade vidím,
aj medzi hviezdami tam hore....

Si prišla ako morská vlna
a zmietla si moje sničky...
Už svieti mi len mlkva luna
a ja sa strácam pomaličky....
(mk)

Pod'akovanie za úrodu

Dnes boli naši v kostole
ďakovať Bohu za úrodu.
Že to, čo máme na stole,
hrihal slniečkom a dal mu vodu.

Teraz Ti, Bože, ďakujem
za úrodu, čo v lese rastie.
A čo tam dáva Tvoja zem
pre detskú radosť, detské šťastie.

Jahody, trnky, maliny,
oriešky, hrbyby... Z dávien času
tam deti chodia za nimi
a ako ovečky sa pasú.

Deti a vtáctvo nebeské.
Veď je to všetko z Tvojho rodu.
Aj veвериčka na lieske
bez slov sa modlí za úrodu.

A Ty počuješ každú tvár.
Tebe aj nemý prehovorí.
A ako dobrý hospodár
nasýtiš všetky Tvoje tvory.
(M. Rúfus)

Kedysi dávno, keď sa skončila II. svetová vojna, v jednej dedinke bolo veľa mladých ľudí. Svoj voľný čas využívali na zveľaďovanie svojej obce. Vždy sa dohodli, čo je najpotrebnejšie urobiť, a tak kosili trávu, trhali burinu, čistili potok, kanály, vysádzali kvety, sadili stromy. Dedinka bola vždy upravená, dedinčania dávali pozor na čistotu a ochraňovali verejné priestranstvo. Aby sa nezahabili, upravili si aj svoje dvory, aby celkový dojem ich obce bol najlepši.

Pri samom potoku mládežníci zasadili smutnú vrbu. Pod vrbou postavili lavičku, kde sa naučili okoloidúci odychovať. K lavičke pribudol aj stôl, a spoločnosť pod vrbou bola vždy väčšia. Vrba pri potoku nikdy nebola smädna, vody v koreňoch bolo dost' a rýchlo sa zdvihla do výšky. Deti v chládku pod vrbou tiež našli svoje miesto na hry. Vykopali si jamku a farebné hlinené guľky št'uchali, čvrkali do nej. Po hlavnej ceste pulzoval život. Dedkovia nejednu fajku vyprázdni na lavičke, pozorovali, kto prechádza ulicou, niekto sa aj zastavil, a tak sa vždy dozvedelo, čo je nové v dedine. Aj mladé mamy s kočíkmi vyšli na prechádzku alebo na návštevu k rodine. Keď prišlo leto, pod vrbou zahatili potok a vznikol raj pre deti na kúpanie. To bolo vždy džavotu a vrieskania od šťastia. Deti sa vyšplhali na vrbu a z konárov vrby skákali do potoka. Obyčajne skočili do najhlbšej vody, ale kým sa naučili, bolo aj smiechu, aj plaču. Pri mesiačku pod hviezdami vrba schovávala milencov a načúvala ich nežným hlasom. Bola však svedkom svadobných, ale aj pohrebných sprievodov. Počúvala, šumela, mlčala, bola vždy dobrou priateľkou. Život, ako aj voda v potoku sa menili, roky sa míňali, zmenili sa aj generácie v dedine. Vrba zmohutnela, dosiahla maximálnu výšku, ostarla. Aj storočie

sa minulo, už sa žije v novom. Dedina je krajšia, modernejšia. Vrba je bútl'avá, v jej korune ešte šveholia vtáky. Lavička pod ňou je nová, ale prázdna. Dedinku teraz upravujú zamestnanci, mládež má iné zaujímavosti. Po ceste prefrčia autá, chodcov je veľa málo. Dôchodcovia posedávajú pred televízorom, kde prebieha šport, televízne série, politika. Deti opäť musia ísť do školy a potom sedia doma pred počítačom, kde je veľa hier, zaujímavostí, detské hry stratili svoje čaro. Rodičia sú po celé dni v práci, viacej sa nepoznajú ani dedinčania medzi sebou. Stará vrba šumí, čaká nejakú spoločnosť, ale zbytočne.

Prišlo opäť leto, ale potok je prázdny. Vlnky preskakujú po kameňoch, šumia, nikto sa však v potoku neosvieži. Teraz sa odchádza na dovolenku do turistických centier, do bazénov, k moru. Vrba vzdychá od starosti, čaká, čaká. Nebo sa zatiahlo, prišla veľká búrka. Vietor šibal svojou silou, rozknísal dlhé konáre smutnej vrby. Vrba stenala, odolávala, ale viacej nemohla. Praskala v kmeni, stenala, nakláňala sa k potoku a naraz spadla. Svojou mohutnou korunou zahatila vodu, niektoré konáre sa ešte kývali v smere vetra, ale vrba svoje už dožila. V poloprázdnej dedine bez duše, nikto jej nezacelil rany na kmeni, nikoho nezaujímala, ranená vrba umrela.

Prešla búrka, opäť zasvietilo slniečko. Kúsok kmeňa z vrby trčí zo zeme, zo zlomenej časti vychádza tisíce mravcov. Pracovité mravce sa ponáhľajú, zmenilo sa im mravenisko, musia vybudovať nový dom. Aj vtáčiky hľadajú veľkú korunu stromu, ale vidia len konáre v potoku. Naša smutná vrba mala krásnu mladosť, ale samotu v starosti. Či bude chýbať vrba aj dedinčanom? Čo čaká ich? Oči aj sluch oslabia, televízia bude nezrozumiteľná, starosť a samo-

16. ETNO- PREHLIADKA V RIJEKE

Členovia MS Rijeka a hostia

Foto: M. Gržinić

Foto: M. Gržinić

FS MS Rijeka

Odmenení šachisti

Foto: M. Gržinić

Etnoprehliadka menšín v Rijeke už stará tradícia a aj keď je čas reštrikcie, prehliadka národnostných menšín sa uskutočnila v trochu skromnejších rozmeroch. Ešte na jar sa začalo s prípravami a po dohovoroch prehliadka bola rozdelená na viacej častí a konala sa na viacerých miestach.

V miestnostiach MS Rijeka sme v predvečer otvorenia etnoprehliadky 22. septembra otvorili výstavu Bratislava v Európe, Európa v Bratislave. Speváčky s pesničkami o Slovensku nám ešte viacej priblížili hlavné mesto a prihovorila sa naša predsedníčka Miroslava.

Oficiálne otvorenie Etnoprehliadky Rijeka bolo v Spolku Talianov, kde bol usporiadaný koncert vokálnych skupín v spolupráci s Chorvátskou hudobnou úniou Rijeka. Vystupovali I virtuosi fjiu-mani, KUD Fratellanza Rijeka, Slovenka Matice slovenskej, Eshaton židovského spolčenstva, Rjabinuška Zahreb, hostia Ruského domu Rijeka, KUD Bosna, Rušnjak a Alen Polić s vokálnou skupinou Miella. Vo výstavnom salóne bola otvorená výstava Národnostného spolčenstva Čiernohorcov s názvom Čierna Hora cez veky. Čiernobiele fotografie ešte z I. svetovej vojny, budovy veľvyslanectiev, staré listiny nás trochu

vrátili do minulosti. (Mňa osobne zaujímalo, prečo všetci muži na fotografiách mali fúzy a prečo je na fotografiách tak málo).

V nedeľu 23. septembra v priestoroch Šachového klubu Rijeka bol Tradičný šachový turnaj menšín. Minulý rok v MS zvíťazili Srbi, a teraz naši domáci. Tohto roku na turnaj sa prihlásilo len 6 menšín a na prvom mieste je opäť Matica slovenská. Nielen celkove, ale náš šachista Nenad Dorić zvíťazil na 1. tabuli s 5 bodmi, Marin Relja na 2. tabuli so 4 ½ bodu a Arif Husić na 4. tabuli so 4 ½ bodu. Za našu Maticu hral aj náš starý sympatizant pán Zrilić. Na druhý rok sme opäť domáci a týmto blahoželáme našim šachistom k získaniu pohára.

Na pozvanie KUD-a IZVOR Viškovo v rámci osláv sv. Mateja sme v popoludňajších hodinách vystupovali v susednom meste. Program folklóru a starých zvykov bol celý deň a náš folklór s troškou inou nôtou a tancom zaujal prítomných.

Vo večerných hodinách pokračoval program etnoprehliadky v Českom dome na Pehline. Vo vestibule najprv otvorili výstavu Spolčenstva Albáncov v PGŽ Spoznaj mesto Prištinu.

Vo veľkej sále všetky menšiny alebo ich hostia ukázali to najkrajšie, čo pre

program pripravili. Slovinci, Macedónci, Rusíni, Aškalie, MS Rijeka a Zametski koren, Maďari, Srbský kultúrny spolok Prosvjeta a hostia Ive Jelenović Dobrinj vyplnili a spríjemnili nedeľný večer.

V stredu 26. septembra v Detskej nemocnici Kantrida bol Festival poézie pre deti. Giacomo Scotti, Vasil Tocinovski a Jovica Đurđić v organizácii Srbského kultúrneho spolku Prosvjeta spríjemňovaním chvíľ chorým deťom aj ukončili tohtoročnú etnoprehliadku. Program účastníkov bol dobrý, zostava len pripravovať sa na budúci rok, aby bol program ešte kvalitnejší.

(M. Rekić-Grolmusová)

FS MS Rijeka na prehliadke

Foto: M. Gržinić

Slovenské jesenné zvyky

etnografická výstava a gastro-program Matice slovenskej Našice Jeseň sa v minulosti chápala ako ročné obdobie, v ktorom sa zúročuje celoročná roľníkova práca. Zber úrody vždy bol sprevádzaný hodovaním, veselosťou, spevom a tancom.

Najtypickejším slovenským jesenným zvykom sú dožinky, ktoré majú viacero podôb, ale najzákladnejšia je – vitie dožinkového venca, ktorý vili žnice z klasov, poľných kvetov alebo posledné-

ho pokoseného obilia. Hotový veniec pokropili svätenou vodou a dali do komory. Symbolizoval výsledok práce poľnohospodára. Dožinky sa zachovali dodnes najmä v podobe oberačkových slávnosti

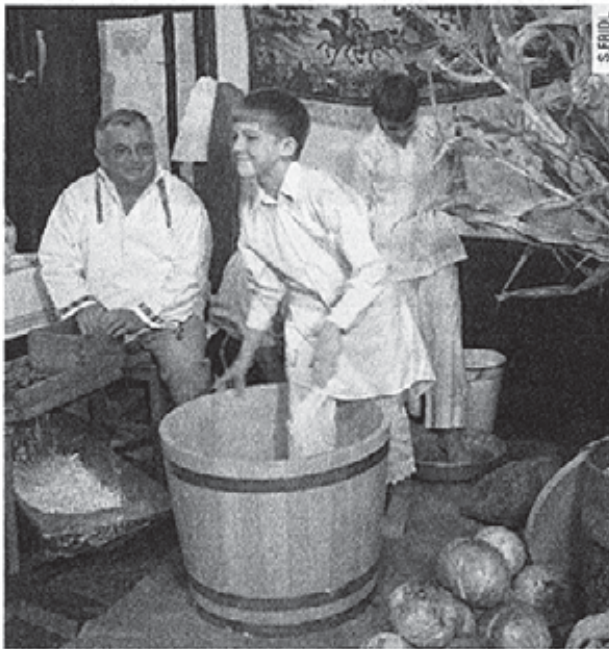
vo vinohrade – vinobrania. Jedným variantom bol aj dorobník (drobný zemiak) – ženy napichávali na konár s trňmi drobné zemiaky a so spevom išli na majer ku gazdovi, ktorý ich pohostil.

GLAS SLAVONIJE

Petak, 19. listopada 2012.

Etnografska izložba "Slovački jesenski običaji" Našičane vratila u daleku prošlost

Zavičajni muzej mirisao po kupusu, zimnici...

Na izložbi su predstavljene životni običaji i narodna tradicija Slovaka

NAŠICE - U organizaciji našičke Matice slovačke otvorena je izložba "Slovački jesenski običaji". Predsjednik Matice slovačke Branko Prišć i voditeljica Središnjice knjižnice Slovaka pri Hrvatskoj narodnoj knjižnici i čitaonici Našice Ružica Vinčak, koja je ujedno i autorica dvojezičnog kataloga, prigodnim riječima izrazili su dobrodošlicu sudionicima programa, kao i posjetiteljima izložbe, koju je otvorio dogradonačelnik Hrvoje Šleder.

- Čestitam organizatoru na izložbi kojom se prisjećamo starih običaja i nadam se da će ona postati tradicionalna - kazao je Šleder.

Na izložbi su predstavljene životni običaji i narodna tradicija Slovaka. Izložbeni salon Zavičajnog muzeja tako se pretvorio u slikovito seosko dvorište u kojem je predstavljeno obilje jesenskih plodova i niz jesenskih poslova. Izložba je najvećim dijelom bila po-

svećena kupusu, a osim atraktivnog prikaza kiseljenja, posjetitelji su uživali i u jelima od kupusa te kolačima. Uz kiseljenje kupusa, u sastavu izložbe bio je i tradicijski prikaz spremanja zimnice, ručno runjenje kukuruza i rezanje drva ručnom pilom. Poseban dio izložbe odnosi se na radove članica folklorno-drotarske radionice Matice slovačke. Osim ručnih radova i slika, izloženi su bili tekstilni predmeti, torbe, stolnjaci, jastučnice... Konceptiju izložbe potpisuju Ivanka Prišć i Damir Nemet.

- Ekspoziti su iz mog dvorišta, vrta, tavana i podruma. Predstavili smo i novinu iz naše radionice, a to su slike s motivima izrađenim od drot žice - rekla je Ivanka Prišć.

Otvorenju izložbe pridonijeli su učenici OS kralja Tomislava igrokazom, te članovi SKUS-a Ivan Brnjik Slovak iz Jelisavca, koji su pjesmama obogatili tradicionalni štih događaja.

S.Fridl ■

Idú ženci z roli, prestierajte stoly.
Stoly javorové, obrusy kmentové.
Gazda náš, gazda náš,
dajže nám oldomáš,
veru sa pred nami za dvere neschováš.

Už nám Pán Boh pomohou,
iným ľuďom nemohou.
Zavolajte: Ó, Bože!
Aj vám Pán Boh spomôže

Tradiície vymierajú a to sa týka aj domá-
ceho dlávania kapusty

Kvasenie kapusty

Kapusta bola jednou z najzákladnej-
ších potravín Slovákov (spolu so zemiak-
mi a mliečnými výrobkami) a obľúbená
je aj dnes. Slovenská štedrovečerná veče-
ra, napr. je neodmysliteľná bez polievky
kapustnice.

Sadenie kapusty bolo niekedy spo-
jené s mnohými zvykmi: pitie pálenky,
aby dobre rástla; kropenie mliekom, aby
bola biela; účasť tehotnej ženy a jej sada-
nie na zem, aby boli veľké hlávky a pod.

V minulosti bola práve kapusta ty-
pickou surovinou severného Slovenska –
regiónu, odkiaľ prišli naši predkovia do
Chorvátska. Na Orave jej ročne spotre-
bovali dokonca až 50 kíl na osobu. Kyslá
kapusta ako zdroj vitamínov a minerálov
najčastejšie sa používala v zime. Z nej sa
varili polievky, pripravovala sa ako prí-
varok, miešala s cestovínami a jedlá su-
rová. Šťava z kyslej kapusty – jucha, sa
používala na okysľovanie jedál.

Kapusta sa konzervovala nakladaním
do drevených sudov (drobenie). Strúhali
ju majitelia strúhadíel (strúhači, drobá-
či). Vrstvy postrúhanej kapusty posýpali
soľou, rascou, kôprom a pridávali do nej

jablká. Kapustu šliapali muži bosými no-
hami. Vrch zakryli kapustnými listami,
doskou a zat'azili kameňom.

*V socialistickom poľnohospodárskom
podniku sa pýtajú predsedu: „Aké vý-
sledky ste dosiahli v pestovaní kapusty?“
„Minulý rok sme jej zasadili 5 hektárov a
všetku nám ju zožrali húsenice.“ „A aké
opatrenia ste prijali tento rok?“ „Tento
rok sme vysadili 50 hektárov, nech sa ňou
zadrhnú.“*

RECEPTY

Nátierka z kyslej kapusty

Čo potrebujeme: 2 hrste vytlačenej
kyslej kapusty, 1 hrst' najemno nastrú-
hanej mrkvy, 1 cibuľa, soľ, korenie, ma-
jonéza.

Kyslú kapustu nadrobno nakrájame,
pridáme jemne narezanú cibuľku, na-
strúhanú mrkvu, soľ, korenie a nakoniec
zamiešame majonézu. Podávame na jed-
nohubky z rožkov.

Zapečená kyslá kapusta

Čo potrebujeme: 400 g kyslej kapus-
ty, 400 g v šupke uvarených zemiakov,
50 g údenej slaniny, 50 g oleja, 1 cibuľa,

soľ, 100 ml vody, 1 lyžica citrónovej šť'a-
vy, 1 lyžica práškového cukru, 1 lyžička
drvenej rasce, 300 g vareného údeného
mäsa, 1 šálka hustej kyslej smotany, tuk
na vymastenie pekáča, strúhanka na vy-
sypanie pekáča.

Slaninu pokrájame na menšie kocky,
mierne osmažíme, pridáme cibuľu na-
krájanú na kolieska a spolu orestujeme.
Pár koliesok cibule si odložíme na oz-
dobenie povrchu pri zapekaní. Pridáme
kapustu, soľ, štipku cukru, podlejeme
trochou horúcej vody a dusíme asi 10 –
15 minút.

V polovici dusenia dochutíme citrón-
ovou šť'avou a rascou. Do pripraveného
pekáča uložíme vrstvu zemiakov nakrá-
janých na plátky a pokvapkáme ich ole-
jom. Na zemiaky navrstvime polovicu
udusenej kapusty, údené mäso nakrája-
né na kocky a opäť zemiaky a kapustu.
Povrch polejeme smotanou a pokvapká-
me olejom. Zapečieme v rúre dočervena.

Gazdovská cestovina

Čo potrebujeme: 500 g cestovín - ko-
lienka alebo špirály, 200 g kyslej kapus-
ty, 2 cibule, 400 g zemiakov, 200 g úde-
nej prerastenej slaninky, 2 lyžice masla,
2 lyžice oleja, 1 lyžička mletej červenej
papriky.

Cestoviny uvaríme a scedíme. Na
oleji speníme cibuľu a pridáme kyslú
kapustu. Okoreníme a podusíme, kým
sa nevyparí voda a ešte trošku opožime.
Zemiaky uvaríme pokrájané na maličké
kocky a scedíme. Slaninku pokrájame a
opražime spolu s cibuľou do ružova, pri-
dáme maslo, červenú papriku a ihneď
odstavíme zo sporáka. Cestoviny, zemia-
ky, kapustu a slaninku zmiešame.

(R. Vinčák)

V Jurievci oslávili 130. výročie založenia osady

Foto: A. M. Kuric

Detská skupina MS Josipovec

V nedeľu 21. októbra v Jurievci bola oslava 130. výročia založenia osady Jurievec, zároveň i príchodu Slovákov na toto územie. Oslava sa začala rannou omšou. Najmladší členovia MS Jurievec sa poďakovali piesňou a modlitbou za úrodu, za plody zeme – keďže sa takmer všetci Jurievčania, zvlášť v minulosti, živili výlučne poľnohospodárstvom. V odpoľudňajších hodinách sa konalo podujatie pod názvom Mom selu na dar za 130. rodenan (*Mojej dedine do daru k 130. narodeninám*). Na organizácii sa zúčastnili všetci dedinčania, všetci priložili ruku k dielu, aby táto oslava dopadla čím slávnostnejšie a krajšie. V novovystavanom síce ešte neukončenom kultúrnom dome bol usporiadaný slávnostný program. Pre túto príležitosť bola improvizovaná elektrická inštalácia, javisko ešte nemá omietku; aby to nebolo vidno, prekryli ju plátnom, podlahu kobercom a steny viac ako 130 fotografiami, ktoré výstižne znázorňujú ľudia a ich život v Jurievci od založenia osady až podnes. V galérii bola nainštalovaná výstava všetkých obrazov ktoré vznikli na minulých troch výtvarníckych kolóniách v Jurievci. Inštalovaný bol i etnokútik, v ktorom boli vystavené starodávne predmety svedčiacie o spôsobe života Jurievčanov v minu-

losti. Mnohí návštevníci sa s nostalgiou pristavili pri týchto predmetoch a pripomínali si staré časy. Mladým bol tento etnokútik tiež zaujímavý, lebo sa týmto spôsobom oboznámili so spôsobom života svojich predkov. Vystavených starodávnych predmetov bolo mnoho – i sami Jurievčania sa prekvapili, ako mnoho starožitnosti našli na svojich povalách.

Svojou prítomnosťou oslavu poctili títo hostia: Andrej Kuric, predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku, Branka Baksa – členka Rady pre národnostné menšiny pri vláde Chorvátskej republiky, Mirko Vavra – predseda okresu Punitovci, Jasna Matković – zástupkyňa predsedu okresu, predstavitelia MS Markovec, MS Jelisavec, MS Našice, MS Josipovec, MS Osijek, správca farnosti Punitovci –

Đurica Pardon, riaditeľ základnej školy Ivan Smoljo a predstavitelia početných združení.

V kultúrno-umeleckom programe ako prví vystúpili hostitelia – detská tanečná a spevácka skupina MS Jurievec. Na javisku sa po nich obecnstvu predstavili: členovia MS Osijek, členovia chorvátskeho KUS-u *Gorjanac* a členovia SKUS-u *Bratia Banas* z Josipovca (vystúpila detská, dospelá a ženská spevácka skupina).

Konferencierky programu boli Ivana Hmura a Željka Florijančić, ktoré prítomných oboznámili s minulosťou tejto malej tichej dedinky.

V tú nedeľu prišli mnohí navštíviť svoju rodnú dedinu, ktorú opustili pred mnohými rokmi a ešte z dávnych čias ju

Foto: A. M. Kuric

Kultúrny dom v Jurievci

Foto: A. M. Kuric

Publikum a hostia

Foto: A. M. Kuric

Výstava

Foto: A. M. Kuric

Predseďa MS Jurievec V. Drga

Foto: A. M. Kuric

Detská FS MS Jurievec

Foto: A. M. Kuric

Spevacká skupina MS Jurievec

Detská skupina z Josipovca

Foto: A. M. Kuric

Foto: A. M. Kuric

všetci nazývajú – Cerovec. Bolo tu veľa dojímavých stretnutí a mnohým z očí vyhrkli slzy radosti. Na priestranstve pred kultúrnym domom bolo vystavené rozličné náčinie a rozličné nástroje, po-

mocou ktorých sedliaci obrábali svoje pozemky, aby užívali svoje rodiny. Tieto diania boli najzaujímavejšie deťom, lebo mnohé starodávne predmety a nástroje videli po prvýkrát v živote.

Oslava sa ukončila spoločnou večerou všetkých účinkujúcich v programe a hostí. Po večeri sa zostali priateľit' pri hudbe, vo veľmi príjemnej atmosfére. (A. Majdiš)

Foto: A. M. Kuric

Stredná FS MS Jurievec

Členovia MS Osijek

Foto: A. M. Kuric

Foto: A. M. Kuric

Členovia KUD-u Gorjanac

Spevákky MS Josipovec

Foto: A. Majdiš

Jesenný kultúrny večer

Matica slovenská Zokov Gaj v sobotu 20. októbra organizovala akciu pod názvom Jesenný kultúrny večer. V kultúrnom programe sa divákovi predstavila

speváčka a detská tanečná skupina MS Zokov Gaj v hudobnom sprievode Samira Slivku, ako aj hostia z Jelisavca SKUS Ivana Brníka Slováka. Speváčka skupina zaspievala dve krásne staré piesne zo Zokovho Gaja, pokiaľ mladí tanečníci zatancovali nový tanec z Liptova Veruže mi zahraj, ktorý s nimi cez leto nacvičila choreografka Darinka Labudíková. Ta-

nečná skupina z Jelisavca v sprievode dospeljej hudobnej skupiny predviedla obecnstvu atraktívne tanečné pásmo z Horehronia a Oravy, ktoré diváci odmenili búrlivým potleskom. Po skončení kultúrnej časti programu usporiadatelia mali pripravené pohostenie pre všetkých účinkujúcich, s ktorými súčasne prebiehala zábava. (S. Slivka)

Foto: S. Slivka

FS MS Jelisavec

Foto: S. Slivka

Chlapci z Jelisavca

Dni chleba a pod'akovanie za úrodu

Foto: M. Tisaj

V lipovlianskom kostole

Členovia KUS-u Lipa z Lipovlian už tradične, v spolupráci so Združením žien Ruža pri príležitosti Dní chleba a pod'akovania za úrodu pripravujú vo farskom kostole výzdobu z darov zeme. Členovia staršej a tamburášskej skupiny KUS-u LIPA v nedeľu 14. októbra 2012 prinášajú darov zeme k oltáru okrášlili slávnostnú omšu. Tamburášska skupina svojou hudbou sprevádzala omšu pre

mladých a členky KUS-u LIPA vyobliekané do svojich prekrásnych krojov s vyšitým kvetinovým motívom – kosacom, tiež k oltáru prinášali svoje dary, svoje pod'akovanie za tohtoročnú úrodu. Pán farár Dario Šimič pochválil takúto krásnu účasť členov KUS-u LIPA a pozval ich, aby skrášlili i slávnostnú omšu na Vianoce. *Lipáši* tento návrh s veľkou radosťou prijali. (M. Tisaj)

Babie leto

Nebo je krásne modré,
obláčka nikde nieto,
slniečko štedro hreje,
rozlieva babie leto.

Veselé lastovičky
odišli stadiaľ svetom,
na svoje ľahké krídla
vzali aj teplé leto.

Na stromoch za dedinou
sa ráno vrany radia;
asi sa nedohodli,
lebo sa stále vadia.

Padajú listy dolu,
stromy sa vyzliekajú
a ku koreňom svojim
šaty si ukladajú.

Slniečko krásne hreje,
je ticho, žiaden vietor;
vôkol nás krásna jeseň,
nad nami babie leto....
(mk)

Dani Miholja v Sračinci

Dňa 29. septembra 2012 členovia SKUS-u Fraňa Strapača z Markovca po prvýkrát hosťovali v okrese Sračinec na sviatok sv. Michala archanjela, ktorý je patrónom ich farnosti. Pri tejto prí-

ležitosti sa tu konala i medzinárodná folklórna prehliadka pod názvom Dani Miholja u Sračincu.

Predtým, ako sme odcestovali do Sračinca, zastavili sme sa vo Varaždine.

Navštívili sme tamojší cintorín, ktorý nie je iba miestom večného odpočinku zosnulých. Naďaleko je známy svojou výnimočne krásnou parkovou architektúrou a je chránený pamätník prírody.

V Sračinci nás naši hostitelia srdečne privítali. Folklórna prehliadka sa začala slávnostným krojovaným sprievodom všetkých účinkujúcich

Foto: B. V. Baksa

FS z Markovca v sprievode

Foto: B. V. Baksa

Tanečníčky MS Markovec

Máme dychovú hudbu!

Foto: P. Treger

Hudobníci MS Jakšič

Pred dvomi mesiacmi MS *Kukučín-Kuntarič* Jakšič založila svoju dychovú hudbu. Keď sa totiž začal školský rok, začalo sa i školenie mladých členov v hre na dychových nástrojoch. Žiaci prejavili o túto aktivitu veľký záujem. Do dychovej hudby sa zapojilo asi dvadsať žiakov a vedúcim je učiteľ hudobnej výchovy Mirko Čakalič. Hudobné skúšky máva jú dvakrát do týždňa a veľmi usilovne cvičia.

Toto je vlastne obnovenie tradície dychovej hudby, lebo v Jakšiči v minu-

losti veľmi úspešne pôsobila dychová hudba, vďaka ktorej dedina bola naďaleko známa. Do dychovky sa zapojili i chlapi, i dievčatá. Každú stredu a sobotu zvuk trúby pripomína Jakšičanom, že ich najmladší majú skúšku dychovej hudby.

Poprajme im, aby vo svojej práci zotrvali, aby mali početné vystúpenia. Úspech iste nevystane, ak i naďalej budú takto usilovne pracovať.

Šťastlivo a nech sa vám darí!!!
(P. Treger)

metom, od Základnej školy v Sračinci po tamojší dom kultúry. V slávnostnom sprievode sa zúčastnili i jazdci a záprahy zo združenia Konj, moj prijateľ, dychový orchester *KUD-a Hrvatske željeznice* Varaždin, varaždinské mažoretky a tieto kultúrno-umelecké spolky: KUS Zavičaj, Sračinec; KUS Benedikt zo Sibovca Podravského; SKUS Fraňo Strapač z Markovca Našického a FS z maďarského mesta Lenti. Program sa začal o 19. hodine pod veľkým šiatrom na futbalovom ihrisku FK Sračinec. Folkloristi z Markovca sa predstavili tancami z rozličných oblastí Slovenska a program predviedli: veľká folklórna, spevácka a hudobná skupina. Predviedli sme i choreografiu *Cigánsky tanec*, ktorý sa zvlášť páčil obecnstvu. Naša Tatjana svojou hrou na fujare oduševnila všetkých prítomných.

Celý program predvedený na javisku bol veľmi zaujímavý a pestrý, a preto vďaka občerstvu nešetřilo dlane. Boli sme veľmi spokojní so svojím výkonom na javisku, ale ešte viac preto, že sme si získali nových priateľov. Máme nádej, že sa čoskoro znovu stretne so svojimi drahými priateľmi z osady Sračinec.
(V. Baksa)

5. míľovské dni kukurice

Foto: O. Služek

Matičiarke z Míľoviec

Pod záštitou Rady pre národnostné menšiny Chorvátskej republiky MS Míľovce úspešne uskutočnila v poradí už 5. podujatie míľovských Slovákov – Míľovské dni kukurice. Početní účastníci v programe, hostia a diváci sa najprv na otvorenom priestranstve kochali v ukážke zvykov zberu kukurice, ktoré im pri speve a tanci prezentovali ich hostitelia, tanečno-spevácka skupina MS Míľovce. Program pokračoval choreografiou pod názvom Opila som sa. Daša Kralj Silađi profesionálne konferovala bohatý kultúrno-umelecký program. Prítom hovorila i o starodávnych zvykoch pri zbere kukurice, ktoré Míľovčania pestujú a

každoročne prezentujú na tomto podujatí, snažiac sa takýmto spôsobom zachrániť starodávne zvyky od zabudnutia. Vo svojom mene a v mene MS Míľovce konferencierka pozdravila vzácných hostí: župana Viroviticko-podravskej župy Tomislava Tolušića, zástupcu župana Zdravka Dijakovića, predsedu Novobukovického okresu Tomislava Žagara, podpredsedu Zväzu Slovákov v Chorvátsku pre kultúru Želka Lomianskeho, riaditeľku Slovenského kultúrneho centra Dr. Sandru Vukšić Kralj, riaditeľku Základnej školy Vladimir Nazor Nová Bukovica Laretu Žubrinić, ako i učiteľky ktoré pracujú v tejto základnej škole.

Srdečne pozdravila i všetkých ostatných hostí. Z úradu pána Vladimíra Bíleka, parlamentného zástupcu pre českú a slovenskú národnostnú menšinu, prišiel telegram, v ktorom sa pán Bílek ospravedlnil, že sa pre svoju zaneprázdnenosť nemohol zúčastniť na tomto podujatí a zároveň poprial mnoho úspechu v práci míľovským matičiarom.

Predseda MS Míľovce Ďuro Sobol sa poďakoval všetkým prítomným za veľkú účasť a vyjadril tiež i svoje veľké potešenie z príchodu vzácných hostí z okresu, župy, Zväzu Slovákov... Predseda Sobol vo svojom príhovore s veľkou hrdosťou všetkých prítomných obo-

Foto: O. Služek

Domáci a hostia

Foto: O. Služek

Matičiarke s predsedom okresu

Foto: O. Služek

Spevácka skupina MS Markovec

Foto: O. Služek

FS MS Míľovce

Foto: O. Služek

FS MS Osijek

námil s prácou míľovských maticiarov: Od založenia MS Míľovce pred necelými ôsmimi rokmi uskutočnili sme veľký pokrok. Veľmi sme hrdí na to, že sa nám podarilo vybudovať Chorvátsko-slovenský dom, ale taktiež sme hrdí i na to, že sa tanečno-spevácke skupiny MS Míľovce zúčastnili na početných podujatiach, a tak sme piesňou a tancom prispeli k dobrému menu našej dediny Míľovce.

Predseda okresu Tomislav Žagar vo svojom pozdravnom príhovore povedal, že je ako predseda Novobukovického okresu veľmi hrdí na toto podujatie míľovských maticiarov a že Matica slovenská Míľovce na ten najlepší spôsob prezentuje nielen dedinu Míľovce, ale i celý svoj okres, kdekoľvek vystupuje. Predseda Žagar sa poďakoval organizátorom a zaželal všetkým príjemné pobavenie.

Podpredseda Zväzu Slovákov Želko Lomiansky pochválil prácu míľovských maticiarov, pričom prízvukoval, že môžu byť vzorom všetkým ostatným Maticiam v Chorvátsku. Podpredseda Lomiansky pripomenul i nastávajúcu jubilejnú oslavu – 20. výročie Zväzu Slovákov v Chorvátsku.

Župan Tomislav Tolušić pozdravil všetkých prítomných a poďakoval sa MS Míľovce za pozvanie na toto krásne podujatie. Medzi iným povedal: Veľmi nás teší, že sme s Vami od samého Vášho založenia a že môžeme pomôcť... veľkým je bohatstvom mať ľuď, ktorí dodržiavajú svoje tradičné zvyky, a tak sa starajú o pestovanie svojej kultúry. Zvlášť nám zalichotili tieto županove slová: Navštevujem mnohé mestá a obce v župe, ale nikde som v takomto malom prostredí, aké je Vaše, nepocítil toľko srdečnosti, zhody a lásky ako práve tu, v Míľovciach. Na záver župan Tolušić prisľúbil,

že sa župa i v budúcnosti bude starať o MS Míľovce a týmto svojím slávnostným príhovorom podujatie Míľovské dni kukurice i otvoril.

Po pozdravných príhovoroch vzácných hostí bol kultúrno-umelecký program. Najprv vystúpili žiaci ZŠ Vladimira Nazora Nova Bukovica vysunutá trieda Míľovce pod vedením učiteliek Jasminy Puškarevičovej a Jasminky Stošićovej. Žiaci ZŠ Míľovce ktorí sa riadne zúčastňujú na tomto míľovskom podujatí, predviedli dva tance. Žiaci 1. a 2. ročníka Hoki-poki a žiaci 3. a 4. ročníka tanečnú hru Cin-can cvrgudan.

V programe sa zúčastnil i Folklórny ansámbl Lisinski z Vinkoviec. V priebehu 60 rokov pôsobenia cez tento spolok prešlo viac ako 2 000 členov. V rámci uvedeného ansámbla Lisinski pôsobia dve tamburášske a tri folklórne skupiny: dospelá a dve detské. FA Lisinski má v súčasnosti asi 150 členov a dlhý je zoznam miest a krajín, v ktorých hosťovali. Okrem toho, že vystupovali v rozličných krajoch Chorvátska a vo väčšine európskych krajín, hosťovali i vo Venezuele, Austrálii, Ománe... V Míľovciach sa predstavili dvomi choreografiami: Posavski plesovi a Bunjevačko kolo. Vedúcim skupiny a choreografom je Daniel Šota a vedúcim hudby Antun Božić.

Potom sa na javisku predstavili najmladší Míľovčania. Obecenstvo sa kochalo v prekrásnom predvedení choreografii – Šírom poli a Myjavský verbung, ktoré s deťmi úspešne navcičila Daša Kralj Siladi. Na harmonike ich sprevádzal Josip Holjenko.

MS Osijek bola založená v roku 1993 a od samého svojho založenia zvlášť pesťuje zborový spev. Od roku 2006 začala pôsobiť i tanečná a spevácka skupina.

Folkloristi MS Osijek predviedli tance Lastovenka a Krucena. Choreografie podpisuje Alenka Furmanková. Zaspievali i štyri slovenské ľudové piesne. Vedúcim hudobnej skupiny MS Osijek je Želko Lomiansky a vedúcou tanečno-speváckej Ana Marošević.

Chorvátsky KUD Dika zo Slatiny bol založený v roku 1967. Nehatene a úspešne pôsobil až po rok 1990, keď pre vlasteneckú vojnu prerušil svoju činnosť. Spolok znovu začal pôsobiť v roku 2006. Folkloristi tohto KUD-a sa predstavili choreografiou Od Slatine sve do Drave. Vedúcim tanečno-speváckej skupiny je Zvonko Butek.

Stálymi hosťami v Míľovciach sú folkloristi SKUS-u Fraňa Strapača z Markovca. SKUS Fraňa Strapača bol založený v roku 1973 a môže sa pochváliť viac ako 800 vystúpeniami v Chorvátsku a zahraničí. Má asi 120 členov roztriedených do troch skupín: tanečnej, speváckej a hudobnej. Markovčania sa predstavili choreografiou, ktorú postavila Branka Baksová, Zmes slovenských piesní a tancov. Vedúcim tanečno-speváckej skupiny je Ivan Hanjižar a vedúcim hudobnej skupiny Goran Brkanić.

Našťastie, toto podujatie nemalo súťažný charakter, lebo by skutočne bolo veľmi ťažko, hádam i nemožné vymenovať niekoho z účastníkov za najlepšieho. Na tomto podujatí víťazmi boli všetci účastníci. Ďakujeme im, že sa pousilovali predviesť taký kvalitný program a že nám tak okrášlili naše tradičné podujatie. Po odovzdaní uznaní účastníkom v programe bola spoločná večera a po nej spoločné priateľenie. Nechýbal ani spev, ani hudba.

Pre všetkých prítomných usilovné Míľovčanky pripravili rozličné pochúťky: slané a sladké koláče, torty, rozličné kukuričné koláče, viac druhov kukuričného chleba. Vo dvoch veľkých kotloch uvarili kukuricu. Neodmysliteľnou pochúťkou bolo pálené z kukurice – tento nápoj mnohí hostia s veľkým pôžitkom ochutnali po prvý raz v živote.

Podujatie sa ukončilo ľudovou veselicoou. Slovenské a chorvátske piesne sa ozývali Míľovcami až do rána.

(O. Služek)

Punitovská farnosť

Foto: A. Popović

V kostole

Punitovská farnosť má najviac veriacich práve z radov príslušníkov slovenskej národnostnej menšiny –

povedal to správca farnosti Punitovci Đurica Pardon na omši venovanej žiakom prvých tried, ale i ostatným žiakom a učiteľom Základnej školy Josipa Kozarca v Josipovci pri príležitosti začiatku nového školského roku.

Veriaci – Slováci z Josipovca a Jurievca sú početnejší ako veriaci Chorváti z Punitoviec, a preto je celkom normálne, že cirkev v Chorvátsku spolupracuje s cirkvou na Slovensku a že organizuje zázjazd na Slovensko, – povedal punitovský pán farár Đurica Pardon a dodal, že sa korene

predkov najlepšie zachovávajú udržovanim kontaktov a spoluprácou s krajanmi zo Slovenska.

I tohto roku punitovská farnosť organizuje návštevu jednej farnosti na Slovensku a na tomto zázjazde sú vítaní všetci veriaci z punitovskej farnosti, bez ohľadu na národnostnú príslušnosť.

V tomto roku bolo viac prváčikov ako v rokoch predošlých; do kostola prišli s taškami na pleciach. A v ten deň i tie žiacke tašky boli omnoho ľahšie než po iné dni. Žiacke tašky sú, žiaľbohu, ešte vždy preťažené knihami a bolo by veľmi dobre, keby aspoň časť z tých kníh mohla zostávať v škole. O organi-

záciu tejto družby v kostole sa okrem žiakov, učiteľov a rodičov veľmi zaslúžili i učiteľka náboženstva – Marina Sijaković a učiteľka náboženstva (ktorá pracuje ako dobrovoľníčka) – Ana Perić z Punitoviec, inak bývalá výnimočne úspešná žiačka jospovskej základnej školy. Ona spolu s deťmi pripravila celý rad krásnych nábožných piesní. Tentoraz v kostole na omši spievali deti a prváčikovia. Domov odišli radostní s posvätenými žiackymi taškami. Pán farár a učiteľky im popriali úspech v škole a aby boli poslušní svojim rodičom a učiteľom.

(A. Popović)

Aktivity MS Lipovľany

Členovia MS Lipovľany sa plánujú zapojiť do aktivít pod názvom Mesiac chorvátskej knihy 2012 v spolupráci s knižničnou pobočkou Lipovľany. Táto aktivita je vlastne pripomínanie, že aj v období informatizácie a počítačov kniha má predsa ešte vždy svoje opodstatnenie a význam. Členovia MS Lipovľany uskutočnia literárne stretnutie, na ktorom plánujú širšej verejnosti predstaviť dve knihy; monografiu o 15 ročnej činnosti MS Lipovľany *Matica slovenská Lipovľany 1996 – 2011* a knihu *Lipovľanski svjetlopis*, ktoré napísali Dragutin Pasarić, Ivan Hudec a Josip Krajčić. Literárne stretnutie sa uskutoční 9. novembra 2012 v Lipovľanoch. Okrem početných vzácných hostí na tomto stretnutí sa zúčastnia i členovia tamburátskej skupiny LIPA a MSZ Lira, ktorí svojou piesňou a hudbou príjemne ozvláštnia a okrášlia túto udalosť. (M. Tisaj)

Spolupráca

Žiaci vyšších ročníkov ktorí navštevujú hodiny pestovania slovenského jazyka a kultúry v ZŠ Josipa Kozarca, spolu

so svojou učiteľkou Ivanou Ptičar v piatok 19. októbra 2012 plánujú navštíviť knižničnú pobočku v Lipovľanoch. Pri tejto príležitosti učiteľka oboznámi žiakov so slovenskou pobočkou v tejto knižnici. A keďže je mesiac október Mesiacom chorvátskej knihy, žiaci a ich učiteľka do daru dostanú bezplatný čitateľský preukaz. (M. Tisaj)

Foto: M. Tisaj

Žiaci s učiteľkou slovenčiny a predstaviteľkou MS Lipovľany

Z návštevy našich krajanov v Rijeke

Chorvátsko je pre Slovákov krajina, ktorú sme vždy milovali a kam vždy radi chodievame. Je to nielen pre krásnu prírodu a nádherné Jadranské more, ale tam je pre nás vždy krásna atmosféra vzácných a srdečných ľudí. Chorvátsko je pre nás Slovákov naša najbližšia druhá domovina.

Priznám sa, že ja nie som veľký turista a necestujem často po svete a nie som ani organizovaný v Matici slovenskej. Už vlni som mal možnosť spoznať našich krajanov v Rijeke na Dňoch slovenskej kultúry, kde sme v zastúpení spoločnosti NIKA ponúkali slovenské mliečne výrobky, bryndzu, syry a aj ovčie klobásky.

Ďakovné listy zaslúžilým členom MS Lipovľany

Výkonný výbor MS Lipovľany na schôdzi uskutočnenej 21. septembra 2012 vyniesol rozhodnutie o udelení ďakovných listov zaslúžilým matičiarom za ich dlhoročnú usilovnú a obetavú prácu. Odovzdajú ich pri príležitosti oslavy 20. výročia Zväzu Slovákov v Chorvátsku. Dostanú sa do rúk týmto zaslúžilým lipovľanským matičiarom: Ivanovi Hudecovi, Brankovi Vincentovi, Josipovi Krajčimu, Marici Tisaj, Anke Kubran, Anďelke Štelma, Vladovi Turasovi, Antunovi Tisajovi a Jozefine Kranjčec.

(M. Tisaj)

Foto: M. Gržinić

Matičiarci s hosťami zo Slovenska

Už tu sme mali možnosť sa zoznámiť so srdečnosťou domácej skupiny členov Matice slovenskej. Veľmi radi sme sa stretli aj na Slovensku v Zázrivej, kde sa kolektív matičiarov z Rijecky zúčastnil na Majstrovstvách sveta vo varení bryndzových halušiek. Veľmi sme im držali palce a potešili sme sa, keď získali pekné ocenenie.

V tomto roku sme sa 4 priatelia zo Žiliny vybrali navštíviť aspoň nakrátko do okolia Rijecky a to aj preto, lebo sme sa predtým tam zoznámili s Vladimírom Provcím, ktorý tam blízko býva a ktorý nás už vlni vynikajúco pohostil a venoval sa nám.

So skupinkou členov Matice slovenskej v Rijeke pod vedením pani Miroslavy Gržiničovej sme sa stretli zas aj v tomto roku. Navštívili sme spolu krásny koncert rusínskych umelcov v Rijeke, ktorý organizoval pán Vladimír

Provič a ďalší deň sme sa zúčastnili i v sídle Matice slovenskej na návčiku slovenských ľudových piesní. Pravdupovediac, boli sme všetci úprimne dojatí za to, s akou láskou a nadšením naši rodáci z Rijecky pekne spievali a akú mali z toho radosť. Aj keď nie sme speváci, niečo sme sa pokúsili zaspievať i my. Z toho vznikla aj pekná vzájomná diskusia, kde sme pospomínali staré časy a aj miesta na Slovensku, ktoré naši rodáci poznali.

Dovoľte nám (štyrom Slovákom zo Žiliny) aj prostredníctvom tohto časopisu sa poďakovať za krásne prijatie a pohostenie u našich krajanov v Matici slovenskej v Rijeke. Budeme sa vždy tešiť na spoločné stretnutie a veľmi Vám držíme palce, aby ste mohli i naďalej šíriť krásne tradície našej vlasti.

(Ing. Karol Herian, CSC., Žilina, Slovensko)

Žatva ciroku v žiackom družstve

Členovia Žiackeho družstva Jelisavec prajné jesenné počasie v prvej polovici októbra využili na žatvu ciroku na pozemku v blízkosti školy (Tento pozemok škole dal na užívanie Jelisavčan pán Ivan Komak). Pod odborným vedením vedúceho tohto školského združenia – učiteľa Milenka Krolu a vďaka pomoci školskej upratovačky Zdenky, usilovné ruky našich družstevníkov zozbierali cirok, ktorý neskôr využijú na výrobu tradičných cirokových metiel. Tieto metly v minulosti boli neodmysliteľným predmetom v každom jelisavskom dvore. Žiaci budú metly vypracúvať v dielňach, ktoré budú viesť starší občania Jelisavca – otcovia a dedkovia našich žiakov. Okrem ciroku, tohto roku

Žiaci v žatve

Foto: S. Slivka

sme vypestovali i harmanček. Po zbere harmančeku, tieto liečivé a aromatické kvety sme zabalili do ozdobných vreciek a ponúkame ich na predaj na nastávajúcich Dňoch chleba.

(S. Slivka)

Návšteva českých studentov

Foto: S. Slivka

Hostia v škole v Jelisavci

Skupina českých študentov Poľnohospodárskej univerzity v Prahe navštívila MS Jelisavec a ZŠ Ivana Brníka Slováka. S veľkým záujmom sa oboznámili s aktivitami Matice, činnosťou SKUS-u Ivana Brníka Slováka a základnej školy, v ktorej veľká časť žiakov pravidelne navštevuje hodiny pestovania slovenského jazyka a kultúry.

Zaujímali sa o všetky detaily súvisiace s minulosťou obce Jelisavec, o tom ako sa do týchto končín prísť ahovali Slováci. Tiež ich zaujímala kvalita života Slovákov v minulosti a dnes v tejto obci. V Kultúrnom centre Slovákov v Jelisavci hostí z Česka privítal predseda MS Jelisavec pán Vlado Hulak a podpredseda SKUS-u Ivana Brníka Slováka Samir Slivka. Hostia z Česka mali mnoho otázok, na ktoré im ich hostitelia veľmi radi zodpovedali. Keďže prejavili taký veľký záujem o Jelisavec, hostitelia im darovali monografiu obce Jelisavec a DVD film v režii Miroslava Bartoša *Slováci v Chorvátsku*, v ktorom je detailne zaznamenaný kultúrny a spoločenský život v obci Jelisavec. O dejinách a organizačnom usporiadaní školy hostom hovorili riaditeľka ZŠ I. B. Slováka Ljerka Čorković a učiteľka slovenského jazyka Branka Kanderová. Štyria pražskí študenti v Chorvátsku pobudli v rámci realizácie univerzitného projektu *Pestrofarebná Európa*. Cieľom projektu je, aby študenti zmapovali postavenie menšín v európskych štátoch a konkrétnou úlohou im bolo preskúmať súčasné postavenie slovenskej národnostnej menšiny v Chorvátsku. V rámci tohto projektu českí študenti navštívili väčšinu chorvátskych osád, v ktorých žijú príslušníci slovenskej národnostnej menšiny a oboznámili sa i s činnosťou strešnej organizácie Slovákov v Chorvátsku – Zväzom

Slovákov, tiež s prácou Slovenského kultúrneho centra, navštívili slovenské folklórne súbory, skúmali vydavateľskú činnosť a situáciu v školstve. Samozrejme, veľmi ich zaujímala i knižničná činnosť, a preto navštívili Ústrednú knižnicu Slovákov v Chorvátsku v Našiciach. O činnosti a cieľoch pôsobenia

ochotne im rozprávala vedúca knižnice Ružica Vinčaková. Po návšteve v Chorvátsku študenti z Česka v rámci svojho výskumného projektu navštívia Čiernu Horu, v ktorej tiež žije (síce oveľa málopočetnejšia ako je to v Chorvátsku) slovenská komunita.

(S.Slivka)

Dan učitelja u OŠ Ivana Brnjika Slovaka

Foto: S. Slivka

Učitelja na výlete

Dan učitelja (5. listopada), učitelji i ostali zaposlenici osnovne škole u Jelisavcu već tradicionalno provedu na stručnoj ekskurziji. Ove su godine posjetili Eko centar Zlatna Greda u Baranji.

Cilj je ovoga centra zaštita i promocija prirodnih i tradicijskih vrijednosti kroz edukaciju i posjete prema načelima eko turizma. Centar organizira i niz radionica za učenike osnovnih škola pa će ovaj centar u skoroj budućnosti vjerojatno posjetiti i učenici.

Na samome početku prikazan je edukativni film o važnosti očuvanja prirodnih tokova Dunava, njegovim tu-

rističkim i gospodarskim potencijalima. Centar pruža mogućnost odgovornih posjeta zaštićenim i vrijednim prirodnim područjima, što je i bio jedan od ciljeva posjeta Eko centra. Uz pratnju stručnih vodiča, organizirana je šetnja prelijepim baranjskim šumama i poučnim stazama.

Lijepo jesensko vrijeme, nedirnuta priroda i dobro društvo recept su za ugodno proveden dan. Učiteljima slijedi povratak u razrede gdje će učenicima prenijeti doživljaje i poticati ih na život u skladu s prirodom.

(S. Slivka)

Na celoštátnej hasičskej sút'aži

Foto: A. Popović

Na súťaži

Mládežnícky tím vo vekovej kategórii 12 až 16 rokov vďaka víťazstvu (obladenému 1. miestu) na župnej súťaži zaslúžene postúpil na celoštátnu hasičskú súťaž, ktorá sa konala v Zadre 22. septembra 2012.

S mladými hasičmi celé dni spolu cvičili mladí hasiči Marko Batorek a Ivan Eling, príslušníci úspešného mužského hasičského tímu, ktorí svoju kvalitu potvrdili na župných a celoštátnych súťažiach. Úspešných mladých hasičov na hasičskú súťaž viedli predseda Marko Komar a tajomník Pavo Kvasnovski. On bol vedúcim tímov, ktoré Osjecko-baranskú župu predstavovali na celoštátnej hasičskej súťaži v Zadre. Zo štyroch tímov z našej župy súťažili hasičské tímy

z týchto osád: Josipovec, Našice, Veliškovo a Piškorevci. Josipovec obsadil 15. miesto, a tím sa stal najúspešnejším predstaviteľom našej župy. V Josipovci sa v súčasnosti do hasičského združenia zapája čoraz viac dievčat a žien. Najlepší josipovský hasičský tím je zmiešaný, pravdepodobne práve preto, že sú v ňom i dievčatá. Keďže sa pravidlá súťaže pre mužské a ženské tímy líšia, platí pravidlo, že ak je v tíme čo len jedna mužská osoba, hodnotí sa, akoby šlo o mužský tím.

V nasledujúcom roku sa bude organizovať župná súťaž hasičských tímov v Josipovci. Josipovskí hasiči dúfajú, že znovu obsadia prvé miesto, a tak potom znovu postúpia i na celoštátnu súťaž.

Je pochválenia hodné, že jedna malá dedinka, akou je Josipovec, má veľké úspechy v rôznych oblastiach pôsobenia; úspešní sú hasiči, ale Josipovčania sú taktiež veľmi úspešní i v dopravných súťažiach a výtvarnej tvorbe.

(A. Popović)

Foto: A. Popović

Poháre čakajú odmenených

2. detská folklórna prehliadka v Jakšiči

15. septembra 2012 v odpoľudňajších hodinách sa v Jakšiči konala 2. detská folklórna prehliadka pod názvom Pjesmom u jesen (S piesňou do jesene). Prehliadku slávnostne otvoril predseda okresu Jakšič pán Ivica Kovačević. V kultúrno-umeleckom programe

sa predstavili tieto kultúrno-umelecké spolky a združenia: detská skupina HKUD Slavonija Jakšić, Česká beseda Kaptol, KUS Poljadija z Grabarja, Česká beseda Bjeliševac, združenie Pleter Pleternica, KUS Svilenka z Buka, GKUD Požega z Požegy a MS Kukučín-Kuntarić z

Jakšiča. Bol skutočný pôžitok počúvať a pozerať sa na detské predvedenia, ktoré nás svojou krásou oduševnili a zároveň i uistili, že slovenské, české a chorvátske piesne a tance tohto kraja budú i naďalej žiť, práve vďaka entuziazmu týchto našich najmladších. Po prehliadke bol koncert tamburárskej kapely Zlatna dolina, ktorá svojimi piesňami oslovila všetkých prítomných a postarala sa o veselú atmosféru.

(P. Tregger)

Foto: P. Tregger

Vystúpenie FS MS Jakšič

Foto: P. Tregger

Vystúpenie detskej FS MS Jakšič

Na schôdzi, nie na schôdze

Prečítajte si krátenú vetu: *Výkonný výbor na schôdze vyniesol rozhodnutie o udelení d'akovných listov.* Vo vete sme podčiarkli podstatné meno ženského rodu schôdza v lokáli (6. páde) jednotného čísla – schôdze. Väčšina čitateľov vie, že tvar lokálu jednotného čísla schôdze je chybný a správny je (na) schôdzi.

Pre tých, čo nie sú si istí, či je tak, budeme pokračovať. Aby sme určili správny tvar lokálu j. č., musíme najprv zaradiť podstatné meno ženského rodu schôdza do jedného zo štyroch vzorov

(žena, ulica, dľaň a kost'). Keďže sa v 1. páde jedn. čísla schôdza končí na -a, ide o samohláskový vzor a kmeň sa končí na mäkkú spoluhlásku **dz** schôdz- (mäkké spoluhlásky sú: d', t', ň, l', c, **dz**, č, dž, š, ž, j), takže sa bude skloňovať podľa mäkkého vzoru **ulica**.

Vyskloňujeme. Jednotné číslo: N. ulic-**a** schôdz-**a**, G. ulic-**e** schôdz-**e**, D. ulic-**i** schôdz-**i**, A. ulic-**u** schôdz-**u**, L. (na) ulic-**i** (na) schôdz-**i** I. ulic-**ou** schôdz-**ou**. Množné číslo: N. ulic-**e** schôdz-**e**, G. ulíc-**0**, ban-**í** schôdz-**í**, D. ulic-**iam** schôdz-**am**, A. ulic-**e** schôdz-**e**,

L. (na) ulic-**iach** (na) schôdz-**ach**, I. ulic-**ami** schôdz-**ami** (Niektoré koncovky vzoru ulica a pod. mena schôdza v pluráli sú odlišné následkom dĺžky koreňovej slabiky. No keď ide o lokál jedn. čísla, je to nepodstatné). Vráťme sa k lokálu jedn. čísla. Videli sme, že je vo vzorovom slove v lokáli sg. (na) ulic-**i** koncovka -**i**, podľa toho bude aj v slove schôdza -**i**, (na) schôdz-**i**.

Môžeme zavrieť. Podstatné meno schôdza sa skloňuje podľa vzoru ulica a lokál jedn. čísla bude znieť (na) **schôdz-i**. Problémová veta, teraz upravená bude znieť: *Výkonný výbor na schôdzi vyniesol rozhodnutie o udelení d'akovných listov.*

(J. Širka)

“Pjesmom u jesen” v Jakšiči

16. septembra 2012 v Jakšiči sa konala po sebe už 11. folklórna prehliadka Pjesmom u jesen (S piesňou do jesene). Prehliadka sa začala slávnostným krojovaným sprievodom ulicou, ktorú práve pre túto príležitosť Jakšičania veľmi tvorivo a utesene upravili a vyzdobili. V slávnostnom sprievode pochodovali všetci účastníci, folkloristi z rozličných folklórnych súborov a nechýbali ani prekrásne vyzdobené kónské záprahy a jazdci. Pred rodinnými domami rodín Štirmer a Rezo účinkujúci v slávnostnom sprievode sa mohli potúžiť pálenkou, vínom, šťavami a bola to i príležitosť na ochutnávku výborných domácich koláčov. Predtým

ako sa začal kultúrno-umelecký program, odznela chorvátska i slovenská hymna v predvedení Matice penzistov. Účastníkom v programe, ale i všetkým prítomným sa prihovorili títo vzácní hostia: predseda HKUD Slavonija Jakšić Dario Pažin, zástupca župana pre spoločenskú záležitosť Požegsko-slavonskej župy Ferdinand Troha a predseda okresu Jakšič, pán Ivica Kovačević, ktorý svojím príhovorom zároveň i otvoril folklórnu prehliadku. V kultúrno-umeleckom programe sa zúčastnilo osem kultúrno-umeleckých spolkov: HKUD Slavonija Jakšić, KUS Čačinci, KUS Stružec, KUS Vrbje, KUS Berda, folkloristi MS Kukučín-Kuntarić Jakšič, KUS

Seljačka sloga a KUS Lipa. Podľa slov obecnstva a účastníkov prehliadky najatraktívnejšie vystúpenie mali práve folkloristi MS Kukučín-Kuntarić Jakšič. O to sa veľmi zaslúžila ich umelecká vedúca Ana Jaroš a tiež i vedúci tamburášskej skupiny – Antun Kovačić. Tohto roku po prvýkrát boli odmenené najkrajšie upravené priedomia. Odmeny sa dostali do rúk dvom rodinám: Rezo a Starčević. Po ukončení kultúrno-umeleckom programe bola spoločná slávnostná večera pre všetkých účinkujúcich v sále Honda v Jakšiči, po ktorom – ako už to býva zvykom, bola ľudová veselica dlho do noci.

(P. Tregler)

Foto: P. Tregler

FS MS Jakšič

Foto: P. Tregler

Spoločná fotografia členov MS Jakšič

Keď zomiera človek

Posledné slová v živote človeka sú najdôležitejšie. Je zaujímavé prečítať si posledné slová niektorých ľudí. Podávam Vám iba niektoré. Napríklad veľký prenasledovateľ kresťanov, cisár Julián Apostata, na smrteľnej postele povedal: „Zvít'azil si, Galilejský!“ Veľký svätec Robert Bellarmín spomenul Krista takto: „Ježišu, som pripravený na cestu“. Obratenec Claudel zasa prosil o pokoj: „Nechajte ma pokojne zomrieť, nebojím sa“. Ani nemecký spisovateľ Heinrich Heine sa podľa jeho posledných slov nebál: „Boh mi odpustí, je to

jeho povolanie.“ Johann Wolfgang Goethe. Jeho slová sú krátke, ale vyjadrujú mnoho viac, ako len tragiku zomierania. Slávny básnik na smrteľnej posteli povedal: Viac svetla! a vlastne tým vyjadril zmysel ľudského života. Keď zomierala moja matka pokojne na mojich rukách, som sa jej opýtal: „Mama, bojíte sa?“ „Nie synku,“ odpovedala. Ved' čím iným je náš život, ak nie neustálym hľadaním svetla. Svetla, ktoré orientuje, vyjasňuje, hreje, obšťastňuje, motivuje. Umierajúci nemá čo stratiť, lebo práve stráca všetko. Múr smrti – tým vyšší,

čím je bližšie – núti človeka zúžiť existenciálny priezor na to najpodstatnejšie. Niet času na jemnosť, diplomáciu... Niet času, lebo ten sa nedá ani zastaviť, ani zvrátiť. Hodiny odbývajú s nezastaviteľnou neústupčivosťou a každým úderom sa približuje tá posledná.

V týchto dňoch prichádzame na cintorín, aby sme zapálili sviečku. Pohľad na večerný cintorín na Všetšvätých je veľmi zaujímavý a každé to blikotajúce svetlo symbolizuje Krista, ktorý sa raz predstavil ako „svetlo sveta“. Aj nás na konci našej životnej cesty nespochybniteľne čaká Ježiš. Vieme, že každá sekunda nás k nemu približuje. Pre nás veriacich je smrť posledným mostom k svetlu, ktorým je Kristus.

Na hrobch, pred ktorými sa v týchto dňoch budeme modliť, je často napísané: Nech im svetlo večné svieti! Áno nech im svieti. A to večné svetlo je Boh.

(Priprevil A. M. Kuric)

Pestovanie slovenského jazyka a kultúry

Foto: A. Popović

V triede

15. októbra 2012 do Základnej školy Josipa Kozarca zavítal výrobný štáb relácie Prizma (nadnárodný televízny magazín, ktorý sa vysielá každú sobotu na HRT1). Nahrávali, ako sa v tejto škole žiaci učia slovenský jazyk a ako pestujú slovenskú kultúru. Predseda Zväzu Slovákov, zároveň i poradca pre slovenský jazyk – prof. Andrej Kuric pre túto reláciu hovoril o výučbe slovenského jazyka na školách v Chorvátsku, v prostrediach, kde príslušníci slovenskej národnostnej menšiny žijú vo väčšom počte.

Jozef Kvasnovski, učiteľ slovenského jazyka v josiipovskej škole, prednáša po dve hodiny týždenne slovenčinu všetkým žiakom od 1. – 8. ročníka ktorí sa chcú naučiť spisovnú slovenčinu. V súčasnosti hodiny slovenčiny navštevuje úhrne 106 žiakov. Slovenčina sa učí v ZŠ Josipa Kozarca v Josipovci, tiež vo vysunutej triede tejto ZŠ v Jurievci. Okrem toho zo dvadsať žiakov sú členmi divadelnej a literárnej sekcie, ktorú tiež vedie učiteľ slovenčiny Jozef Kvasnovski.

V josiipovskej škole v rámci školského predmetu pestovanie slovenské-

ho jazyka a kultúry pôsobí i folklórna a výtvarná sekcia. Vedúcou týchto dvoch sekcií je Anica Popovićová, učiteľka výtvarnej výchovy a dlhoročná choreografka josiipovského SKUS-u Bratia Banas. Do folklórnej skupiny je začlenených asi 60 detí, tí najmenší sú deti predškolského veku. Vo výtvarnej skupine je zo 25 žiakov od 5. – 8. ročníka. Školský predmet pestovanie slovenského jazyka a kultúry v škole je úzko spätý s činnosťou MS Josipovec, v rámci ktorej taktiež pôsobí i folklórna a výtvarná skupina.

Žiaci svoj materinský slovenský jazyk a slovenskú kultúru prezentujú na početných podujatiach a súťažiach, tak v Chorvátsku, ako i v zahraničí, najmä vo svojej pravlasti – na Slovensku.

Od roku 1999 až donedávna v tejto základnej škole vychádzal i školský časopis Tintilinić. V tomto časopise vždy bolo niekoľko strán napísaných v slovenskom jazyku. Časopis pod vedením Gordany Kolarik úspešne súťažil i na celoštátnych prehliadkach školských časopisov.

(A. Popović)

Čo sa všetko hovorí

Všemohúci nám dal slovo, aby sme sa dorozumievali, a my ho často použijeme ako nástroj na podvádzanie a ako zbraň na rozdeľovanie. Ohováranie je vec, ktorej ľudia v skutočnosti, ak nie už zo zásady, pripisujú veľký význam a dávajú mu mnoho priestoru vo svojich rozhovoroch. Mnohí si urobili z neho skutočne psychologickú potrebu a spôsob ako vybiť inštinkt agresívnosti, hoci bez zlomyseľnosti, to je bez premysleného zámeru ublížiť a rozkmásať blízneho. Je naozaj málo ľudí, ktorí sa bez neho zabídu, a je veľmi málo ľudí a azda niet

nikoho, koho by ohováranie úplne obišlo. Dokonca aj Pána Boha napádajú zlé jazyky. Môžeme konštatovať, že človek kazí aj najkrajšie veci. Potrebné by naozaj bolo neznepokojovať sa, no nie je to ľahko a viem, že mnohým plané reči priamo naháňajú strach. Dnes je mnoho rozporov a jeden z nich je provokovať verejnú mienku škandálmi a na strane druhej mať z tej verejnej mienky zasa otrocký strach. Bolo by treba nedávať vážnosť ani rečiam, ktoré sa týkajú iných, či sa už vychvaľuje alebo odsudzuje. Tomu, čo počujeme, treba vždy

veriť iba napoly. Ľudia len málokedy blízneho posudzujú alebo jednoducho o ňom rozprávajú nezaujato a objektívne. Myslím si, že keď ide o blízneho, všetci sa dávame unášať citom sympatie a antipatie. Pri posudzovaní nás oberajú o objektívnosť práve tieto city. Srdce má v spôsobe nášho zmýšľania veľkú váhu. Preto je isté, že mnoho z toho, čo sa o blížnom pohovorí, je prinajmenej zveličené v jednom alebo v druhom smere. Stáva sa to často, keď ide o osoby, ale aj o činy. V tejto veci každý najprv vníma, potom reaguje a sa vyjadruje svojím spôsobom. Ale je to vždy tlmočenie osobné.

Rozlúčka

Všeobecne rozšírená mentalita „mat“ patrí k našej ľudskej existencii, ale súčasne v nás žije aj obrovská túžba „byť“. Potreba bytia sa zväčšuje práve v našom materiálnom prebytku. Industrializáciou sme postupne stratili prirodzenú väzbu so stvorením a s prirodzeným rytmom žiť i zomierať, čo vedie k bezhraničnej nemiernosti, na ktorú je chorých čoraz viac ľudí. Všetky cesty učiteľov duchovného života nás učia umeniu opustiť, resp. rozlúčiť sa – a to aj s blízkymi ľuďmi alebo so vzácnymi hodnotami. Pridržiavame sa života a

hľadáme pevný bod, istotu. Tieto dôležité a nevyhnutné hodnoty nebudeme mať nikdy s konečnou platnosťou, paradoxne ich však opravdivo zakusujeme iba vtedy, keď ich vieme vždy znovu opustiť, pripomenul v jednej kázni páter Krešo.

Páter hovorí, že potrebujeme novú kultúru – naučiť sa všetko opustiť bez nenávisti k životu. Schopnosť intenzívneho zážitku, kreativita a nové cesty nie sú možné bez daru opúšťania. Naš vzťah k sebe samému, k druhým, k svetu i k Bohu zostáva živý a obnovuje sa len vtedy, keď sa krčovite nepridržiavame vlastných skúseností, ale keď zostávame otvorení pre prekvapenia života. Život nás učí, že opustením sa uvoľňujú nové sily. No skutočne opustiť či rozlúčiť sa vieme iba vtedy, keď sme dali súhlas životu – svojmu smiechu ale aj plaču, radostiam, ale aj starostiam, kráse i krehkosti. Naša duša potrebuje aj rozlúčky, v ktorých sa môže pravdivo hovoriť o sile a ochote človeka byť slobodný. Rozlúčiť sa teda znamená naučiť sa zomrieť a využiť nový život.

(A. M. Kuric)

Aj keď chceme byť nepredpojatí, nikdy nebudeme. A tak si predstavme, čo sa stane, keď sa o to vôbec neusilujeme, keď sme duševne nepriateľsky nalaďení, keď sa dávame ovládať vášňou, alebo keď sa do toho primiešajú záujmy politické, ekonomické alebo mocenské. Otvorte si našu tlač a tu nájdete potvrdenie. Tá istá udalosť sa nielen posudzuje, podľa toho, či sa na ňu pozerá sprava či zľava. Správa je často zdeformovaná, prekrútená, nafúkaná. Správa je často podaná podľa politickej orientácie novín. Otvorte si učebnice histórie a uvidíte aké tu stretnete deformácie. Udalosti a správy sa často menia s režimami. A tak je to viac-menej všade a dakedy viac a dakedy menej vo všetkých časoch. Koľko takýchto vecí sme museli zhltnúť v škole, koľko výmyslov sa nám podávalo. Kde je pravda? Našli ste pravdu? Podarilo sa vám nájsť aspoň zlomky pravdy? Netreba teda absolutizovať ani dejiny ľudí, ani ich reči, ani ich domnienky, ani ich závery, ani nezmysly, a tým menej tárania novín, časopisov, rozhlasových a televíznych komentárov, ani hlasy z kuloárov, ani to, čo sa hovorí na ulici.

(A. M. Kuric)

KNIHA O 20. VÝROČÍ ZVÄZU SLOVÁKOV V CHORVÁTSKU

Foto: Video 8

Premiéra knihy a katalógu

Ďakujem za preukázanú dôveru a možnosť vyjadriť sa o tejto publikácii.

Prepáčte mi, ak budem hovoriť a vyjadrovať sa prevažne z knižničného hľadiska – publikácia, ktorú prezentujeme, sa ma v prvom rade týka ako jedno z vydaní obohacujúce regionálnu zbierku Ústrednej knižnice Slovákov v Chorvátsku, v ktorej pracujem. O tejto zbierke croslovacik už väčšina počula; ona je jedinou zbierkou, ktorá má predpoklady na budovanie zosystematizovaného a uceleného fondu, jeho obsahom sú diela vzťahujúce sa na slovenskú menšinu v Chorvátsku.

Z nášho, knižničného hľadiska, v tejto publikácii ide o hodnotné a priam nevyhnutné dokumentovanie života a činnosti slovenskej komunity v Chorvátsku. V tomto zmysle publikácia výborne a kvalitne splnila svoju úlohu. Toto dokumentovanie prepotrebné je pre historiografiu nášho spoločenstva. Dokumentáciu určitého časového úseku práce a pôsobenia Zväzu Slovákov ako strešnej organizácie Slovákov v Chorvátsku chápeme ako povinnosť voči budúcim generáciám a bádateľom národného a kultúrneho života tejto menšiny.

Ústredná knižnica Slovákov bude je knižničný fond najširšej tematickej náplne v slovenskom jazyku určený príslušníkom slovenskej menšiny a znalcom slovenského jazyka a všetky jej zbierky majú slúžiť na kultúrno-informačný účel. Najmä zbierka o Slovákoch v Chorvátsku, do ktorej patrí dnešná kniha.

Tak ako aj predošlé pamätnice pripravované každých päť rokov, aj táto prezentuje základné druhy činnosti a oblastí pôsobenia Zväzu (v čom sa autor knihy pán Andrej Kuric viac než pousiloval), ako aj príspevky všetkých jeho členov – organizačných zložiek a ich spolupracovníkov. Z textovej koláže nakoniec získavame úplný, chronologický prehľad o činnosti slovenských spolkov a komunít na celom území nášho štátu v priebehu rokov 1992 – 2012.

Silná faktografická stránka, bohatá obrazová príloha, systematickosť, presnosť a šírka uvedených informácií svedčia o narastajúcej činnosti Zväzu, jeho rozvoji a pokroku v priebehu minulých dvadsiatich rokoch. Slovenská komunita v Chorvátsku rozvíja sa spolu s majoritnou spoločnosťou, sledujúc niektoré nové a čerstvé trendy – bádať, že sa spol-

kové aktivity rozširujú aj na iné polia, nielen na folklórnu činnosť a školstvo (ktoré mimochodom ešte stále zostali najsilnejším pilierom nášho kultúrneho a duchovného života).

Zo 16-tich Matíc slovenských, ktoré postupne budovali Zväz Slovákov a dávali mu zmysel a náplň, nemožno vyradiť ani jednu, ktorá by si dnes nebola vedomá dôležitosti dokumentačnej a vydavateľskej činnosti. Zapisovanie a písanie, podnecovanie literárnej a odbornej tvorby zabezpečujú aj zachovanie trvalej stopy o existencii toho-ktorého spoločenstva. Okrem toho, tieto publikácie svedčia o nezaniknutí materinského jazyka, o jeho stále aktívnom používaní, o úsilí, aby sa v materinskej reči zdokonalili a vštepili túto lásku svojim potomkom.

Publikácie tohto typu vynikajúcim sú prameňom pre skúmanie života a pôsobenia slovenskej menšiny v Chorvátsku. Z ich čítania sa dá zistiť, ako rozvoj spoločenstva prebiehal a na čom si dával záležať, aké ťažkosti ho sužovali a v čom bol jeho najväčší prínos a úspech pre celú komunitu.

Zväz Slovákov podporoval každý druh kultúrno-osvetovej činnosti (počnúc školstvom a folklórom, cez časopis Prameň, až k vydavateľstvu) a najmä svoje Maticy a ich činnosť; každá Matica hľadala vlastnú cestu a možnosti, ako pestovať svoju národnú kultúru, jazyk, tradície. Všetky spolu vytvárajú obraz slovenskej menšiny v Chorvátsku, ktorú reprezentuje Zväz. Zväz sú Maticy, Maticy sú stavebným tkanivom Zväzu.

Pamätnica k dvadsiatemu výročiu Zväzu Slovákov seriózna je publikácia, a tak ju treba aj chápať. Ona je svedectvom o mnohých rokoch práce, o početných ľuďoch a entuziastoch, ktorí pôsobia v našom spoločenstve a usilujú sa o jeho zachovanie a rozvoj. Autor svojou publikáciou vzdal krásny hold tejto húževnatej práci. Vzhľadom na jej faktografickú a dokumentačnú hodnotu, kniha predstavuje významný príspevok do publikačnej činnosti Slovákov v Chorvátsku.

(mgr. R. Vinčák, dipl. knih.)

Doslov ku knihe 20 rokov Zväzu Slovákov

Táto nevšedná a výnimočná dvojja-
zyčná pamätnica, vydaná pri príležitosti
20. výročia Matice slovenskej/Zväzu
Slovákov v Chorvátsku, zaujímavá je
informatívna a povzbudzujúca chrono-
lógia života, práce a tvorby národne uve-

domej menšiny, hlboko zakorenenej
do našej krásnej vlasti. Autor nás oboz-
namuje s príst'ahovaním Slovákov do
Chorvátska, s ich kultúrou, nábožnosťou
a zvykmi, s hospodárskymi, osvetovými,
vedeckými a tvorivými snaženiami
a úspechmi. Vďaka odbornej a publicis-
tickej angažovanosti osvetového porad-
cu prof. Andreja Kurica a jeho spolupra-
covníkov v systematickom ochraňovaní
a pestovaní slovenského jazyka a kul-
túry, Slovákom a priateľom Slovákov
sa touto monografiou otvára okienko
do obsahu a výrazovo rôznotvárneho
sveta slovenskej minulosti, súčasnosti
a budúcnosti.

V tejto výnimočnej mozaike jednoty
rozličností predstavený je kultúrno-his-
torický vznik a vývoj Zväzu Slovákov;
slovenské spolky (besedy), Matice, fes-
tivaly, prehliadky, školstvo, slovenskí
učitelia – ktorí si zaslúžili, aby sa na nich
nikdy nezabudlo; učebnice, knižnice,
čítárne a časopisy... Vnímaví čitatelia
ako Branka si všimnú, že *Pod tým naším*

okienečkom pekné slnko svieti; postrehnú
i nakoľko je dôležité a silné Andrejovo
Hľ'adanie domova; ako je nekonečná Bo-
ženkina *Belasá obloha detstva*; budú sa
chcieť oboznámiť so žiackymi prácami
zhrnutými do knižočíek *Kvapky*; prečít-
tať si *Croslovaciká* (katalóg, ktorý zahŕňa
všetky publikácie obsahovo viazané na
slovenskú menšinu v Chorvátsku); za-
listovať v časopise *Prameň* v Ústrednej
knižnici Slovákov v Chorvátsku, ktorá
pôsobí pri Chorvátskej národnej knižnici
a čítárni Našice, alebo navštíviť Željkov
Jelisavec, slovenskú rodnú dedinu a mož-
nože i ochutnať Miroslavine *Babkine re-
cepty*... Drahocenná je to stopa v pevnej
odhodlanosti Slovákov, ktorí dokázali
obstať, posilňujúc sa silou Ducha, jasne
roznávajúc svoju cestu, pravdu a život
v Slove, ktoré sa Telom stalo a usídlilo sa
medzi nami.

Predo dvermi Európy a sveta musí-
me si byť vedomí, že *kdekoľvek t'a život
nesie, vždy musíš vedieť, kto si...*

V „spolupracovníckom a spolutrpiac-
om“ spolunažívaní rozličnosti posilňu-
jú a obohacujú človeka, preto sme po-
zvaní žiť spoločne a čestne – žiť v mieri
a vzájomnom porozumení – ako Božie
stvorenia.

(M. Pepelko)

Stála konferencia 2012

Krajania zo slovenských komunit
z rôznych kútov sveta sa v dňoch 30. –
31. októbra zúčastnili v Bratislave na
vrcholnom snemovaní Slovákov žijúcich
v zahraničí, organizovaným Úradom pre
Slovákov žijúcich v zahraničí. Stála kon-
ferencia Slovenská republika a Slováci ži-

Predsedaajúci Stálej konferencie

júci v zahraničí 2012 sa uskutočnila pod
záštitou Ivana Gašparoviča, prezidenta
SR, a mala ambíciu nielen zhodnotiť
politiku Slovenskej republiky vo vzťahu
k Slovákom v zahraničí a aktivity krajan-
ských komunit v období od predchádzajú-
júcej Stálej konferencie 2010 vo viac ako

50 štátoch sveta, v ktorých krajania žijú,
ale prezentovať aj myšlienky a nastoliť
podnety pre ďalšie upevňovanie národ-
ného povedomia a rozvíjanie kultúrnych
a duchovných hodnôt Slovákov žijúcich
v zahraničí. V priestoroch bratislavského
hotela Bôrik sa počas dvojdňového

Foto: A. M. Kuric

S predsedom ÚSZZ I. Furdíkom

S prezidentom SR I. Gašparovičom

rokovania Stálej konferencie 2012 zišlo takmer 90 delegátov z 20 krajín štyroch kontinentov.

V zmysle platnej Koncepcie štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015 ÚSZZ organizuje Stálu konferenciu Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí raz za dva roky. Hlavným cieľom Stálej konferencie 2012 bola diskusia o doterajšom zameraní, o obsahu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí a prerokovanie podnetov, námetov a návrhov, ktoré môžu prispieť k jej aktualizácii a zlepšeniu. Delegáti Stálej konferencie 2012 boli predstaviteľmi slovenských spolkov, kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií, kresťanských cirkevných zborov a misií, médií a ďalších významných organizácií, prezentujúcich a ovplyvňujúcich aktivity krajanových komunít Slovákov žijúcich v zahraničí vo vzťahu k upevňovaniu národného povedomia, podpory slovenského jazyka a zveľad'ovaniu kultúrnych a duchovných hodnôt v kontexte posilňovania identity slovenskosti v celej jej mnohorakosti, ako aj vo vzťahu k svojej bývalej vlasti či domovine svojich predkov – k Slovensku. Na Stálej konferencii 2012 sa v prvý rokovací deň 30. októbra zúčastnili a krajanov-delegátov vo svojich príhovoroch oslovili aj predstavitelia politického, kultúrneho, vzdelávacieho, duchovného a spoločenského života Slovenska: Miroslav Lajčák, podpredseda vlády SR a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Dušan Čaplovič, minister školstva, vedy, výskumu a športu SR, Jana Laššáková, podpredsedníčka NR SR, Igor Furdík, predseda ÚSZZ, Marián Tkáč, predseda Matice slovenskej. Delegátov pozdravili aj predstavitelia duchovného života SR – J. E. Mons. Stanislav Zvolenský, bratislavský arcibiskup metropolita, pred-

seda Konferencie biskupov Slovenska, z Rímskokatolíckej cirkvi na Slovensku, Miloš Klátik, generálny biskup Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku.

V utorok 30. októbra 2012 o 11.30 h prijal účastníkov Stálej konferencie 2012 vo svojom sídle v Prezidentskom paláci Ivan Gašparovič, prezident Slovenskej republiky. Súčasťou Stálej konferencie 2012 sú aj spoločensko-kultúrne sprievodné podujatia: vernisáž výstavy *Obrazy dávno zabudnutých predkov Slovákov z Vojvodiny*, ktorú pripravilo Art Centrum Chlieb a hry zo Starej Pazovy, autora M. Benku. V priestoroch hotela Bôrik bolo i slávnostné vyhlásenie ankety *Najúspešnejšia Slovenka roka 2012 žijúca v zahraničí* – spoločensko-kultúrneho projektu Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí a vydavateľstva STAR Production.

Rokovanie Stálej konferencie 2012 bolo organizované formou plenárnych zasadnutí vo viacerých častiach. Obsah diskusie a príspevky bol zameraný na niekoľko tematických okruhov a oblastí.:

- kultúra, kultúrne dedičstvo, médiá a informácie
- vzdelávanie, školstvo, veda a výskum

- záujmovo-umelecké aktivity, mládež a šport
- migrácia v globálnom a európskom rozmere, účinky a vplyv na podmienky udržiavania a rozvoja národnej identity
- legislatíva SR vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí („pobytový zákon“, zdravotné a sociálne zabezpečenie, osvedčenia Slovákov žijúcich v zahraničí, vzdelávanie a zamestnanie v SR a pod.).

Po dvojdňovom rokovaní účastníci prečítali a schválili závery Stálej konferencie. Na nej sa zúčastnili aj predstavitelia Zväzu Slovákov v Chorvátsku a Slovenského kultúrneho centra, ktorí hovorili o práci zväzu a centra, po čom svoje písomné príspevky odovzdali organizátorovi. Tieto budú uverejnené v Zborníku zo Stálej konferencie.

Večer 31. októbra členovia Generálnej rady Svetového združenia Slovákov v zahraničí, v ktorej je aj predstaviteľ s Chorvátska, mali aj poradu a stretnutie a vo štvrtok 1. novembra bolo 4. valné zhromaždenie, na ktorom bola i voľba predsedu SZSZ. Za predsedu bol zvolený znovu Vladimír Skalský, ktorému zo srdca blahoželáme k postu predsedu SZSZ.

(Pripravil A. M. Kuric)

Predstavitelia vlády SR

Oslavy 20. rokov Zväzu Slovákov

Foto: Video 8

Domáci a hostia

Foto: Video 8

Predseda ZSch odovzdáva knihu hostom

Foto: Video 8

U primátora Našíc

Foto: Video 8

Udelenie zlatej medaily MS Zväzu Slovákov

Foto: Video 8

Prihovor primátora K. Žagara

Foto: Video 8

Hostia a domáci na slávnostnej schôdzi

Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Osijek každú nedeľu o 19.40
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Našice každú stredu o 18.15
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Đakovo každý utorok o 19.30
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Ilok každú sobotu o 12.00
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Slatina každú sobotu o 18.00

www.savez-slovaka.hr

Honorárny konzulát Slovenskej republiky v Osijeku, Sunčana 20, tel. 031-212-056
Úraduje v pondelok, stredu a piatok od 13. do 15. hodiny

Slovenské kultúrne centrum Našice, Braće Radića 68, tel: 031-611-914